

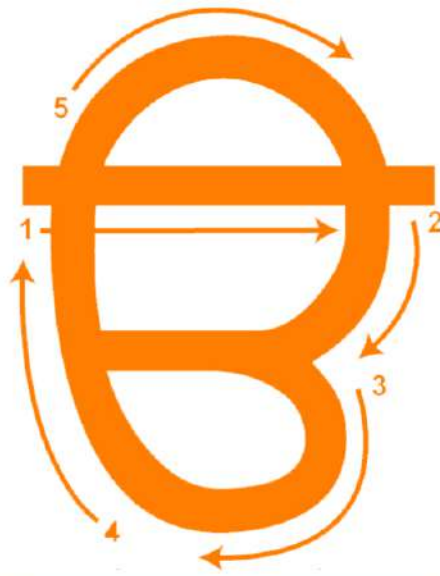

ਪੰਜਾਬੀ (ਗੁਰਮੁਖੀ) ਬਾਇਬਲ

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ

ਊੜਾ
ਊੜਾ
OORHA
اودا
اودا

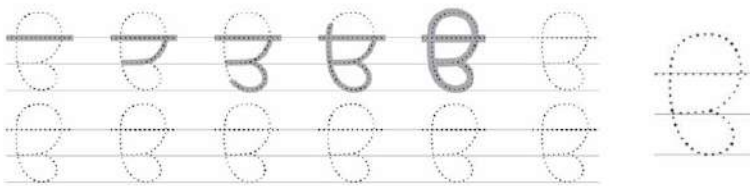
ੳ U I ੳ

ਊਠ
Camel
Ooth
اوٹ
اود

ਗੁਰਮੁਖੀ ਗੁਰਮੁਖੀ GURMUKHI گورمکھی

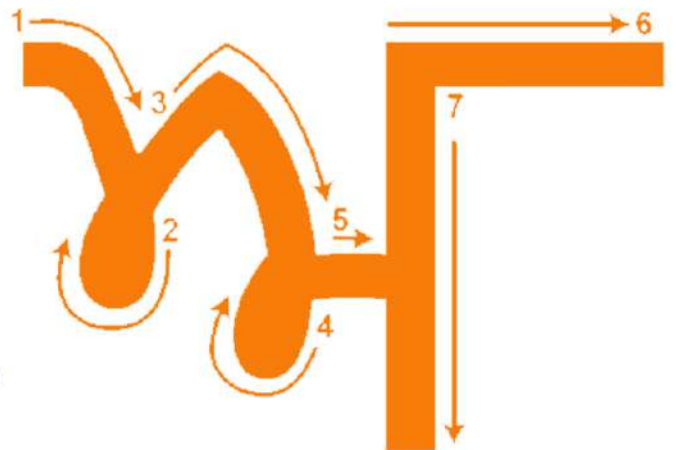
ੳ	ਅ	ੲ	ਸ	ਹ
OORAA	AIRAA	EEREE	SASSA	HAAHA
ਕ	ਖ	ਗ	ਘ	ਙ
KAKKA	KHAKHKA	GAGGA	GHAGHGA	NGANGA
ਚ	ਛ	ਜ	ਝ	ਞ
CHACHA	CHACHCHA	JAJJA	JHAJJA	YANJA
ਟ	ਠ	ਡ	ਢ	ਣ
TATTA	THATHHA	DADDA	DHADDA	NAATHA
ਤ	ਥ	ਦ	ਧ	ਨ
TATTA	THATHHA	DADDA	DHADDA	NANNA
ਪ	ਫ	ਬ	ਭ	ਮ
PAPPA	PHAPHPHA	BABBA	BHABBA	MAMMA
ਯ	ਰ	ਲ	ਵ	ੜ
YAYYA	RAARA	LALLA	VAVVA	RAAHRA
ਸ਼	ਖ਼	ਗ਼	ਜ਼	ਫ਼
SHASHSHA	KHAKHKA	GHAGGHAA	ZAZZAA	FAFFAA
				LALLAA

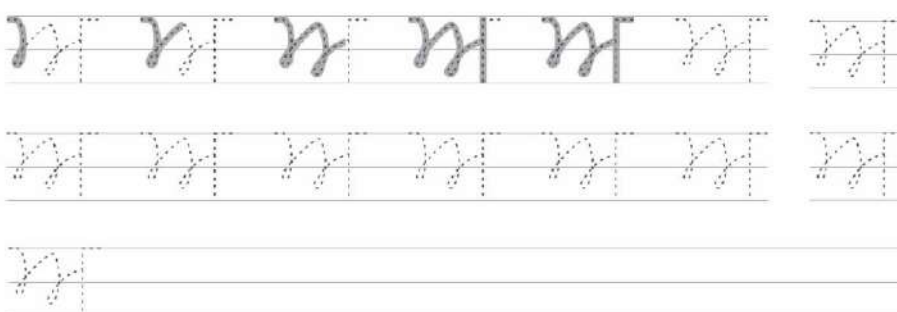
ਆੜਾ
ਆੜਾ
AARHA
اڑا
اڑا

ਅਨਾਰ
Pomegranate
Ana
انار
ਅਨਾਰ

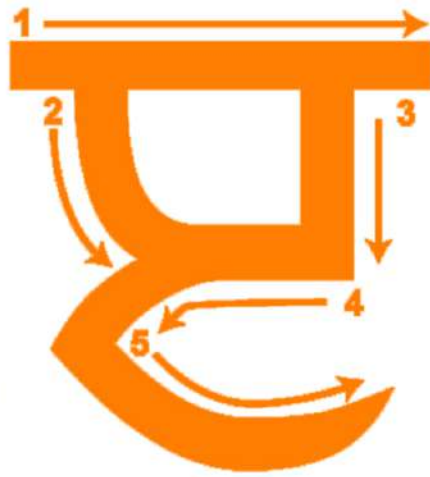

ਅ A ا، ع، ا

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ

ਈੜੀ
ईड़ी
EERHI
ايرهي
ਈ

इ । ! ए

ਇਲ
Eagle
ill

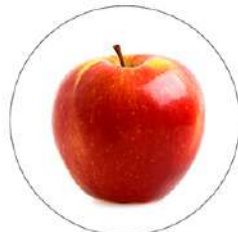
ال
عِل

ਈ ਈ ਈ ਈ ਈ ਈ
ਈ ਈ ਈ ਈ ਈ ਈ

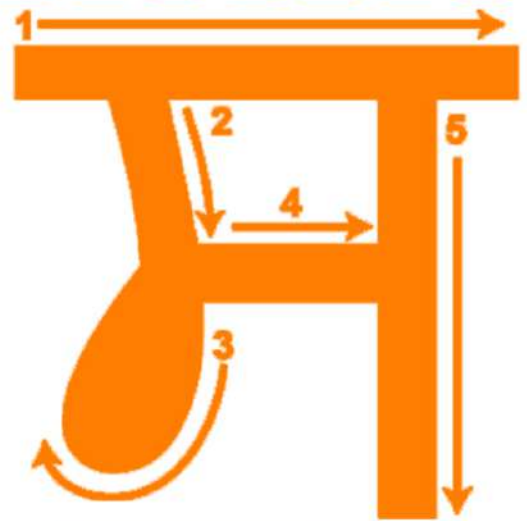
ਗੁਰਮੁਖੀ ਗੁਰਮੁਖੀ GURMUKHI گورمکھی				
ੳ	ਅ	ੲ	ਸ	ਹ
ੳੳ	ਅੳ	ੲੲ	ਸੳ	ਹੳ
ਕ	ਖ	ਗ	ਘ	ਙ
ਕਕ	ਖਖ	ਗਗ	ਘਘ	ਙਙ
ਚ	ਛ	ਜ	ਝ	ਞ
ਚਚ	ਛਛ	ਜਜ	ਝਝ	ਞਞ
ਟ	ਠ	ਡ	ਢ	ਣ
ਟਾ	ਠਾ	ਡਾ	ਢਾ	ਣਾ
ਤ	ਥ	ਦ	ਧ	ਨ
ਤਾ	ਥਾ	ਦਾ	ਧਾ	ਨਾ
ਪ	ਫ	ਬ	ਭ	ਮ
ਪਾ	ਫਾ	ਬਾ	ਭਾ	ਮਾ
ਯ	ਰ	ਲ	ਵ	ੜ
ਯਾ	ਰਾ	ਲਾ	ਵਾ	ੜਾ
ਸ਼	ਖ਼	ਗ਼	ਜ਼	ਫ਼
ਸ਼ਾ	ਖ਼ਾ	ਗ਼ਾ	ਜ਼ਾ	ਫ਼ਾ

ਈ ਈ ਈ ਈ ਈ ਈ
ਈ ਈ ਈ ਈ ਈ ਈ

ਸੱਸਾ
ससा
SASSA
سسسا
सस्सा

ਸੇਬ
Apple
Seb
سېب
सेब

स S س س

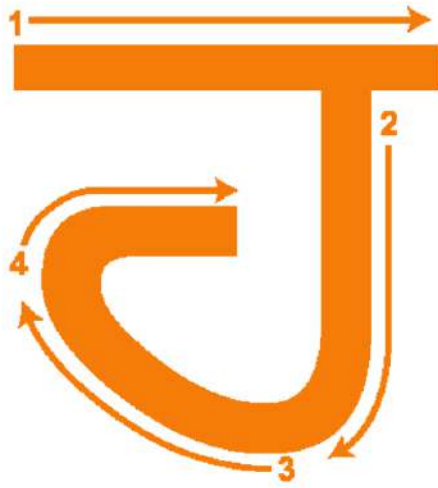
ਸ ਸ ਸ ਸ ਸ ਸ
ਸ ਸ ਸ ਸ ਸ ਸ

ਸ ਸ ਸ ਸ ਸ ਸ
ਸ ਸ ਸ ਸ ਸ ਸ

ਸ

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ

ਹਾਹਾ
ਹਾਹਾ
HAHA
ਪਾਪਾ
ਹਾਹਾ

ਹ H ॰ ॱ

ਹਾਥੀ
Elephant
Haathi
ہاتھی
ہاٹھی

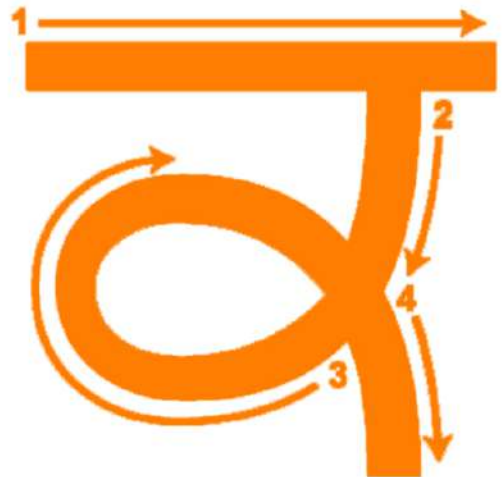

ਹ ਹ ਹ ਹ ਹ ਹ ਹ
ਹ ਹ ਹ ਹ ਹ ਹ ਹ

ਕੱਕਾ
ਕਕਕਾ
KAKKA
ਕੱਕ
ਕੱਕ

ਕਾਰ
Car
Kaar
کار
کار

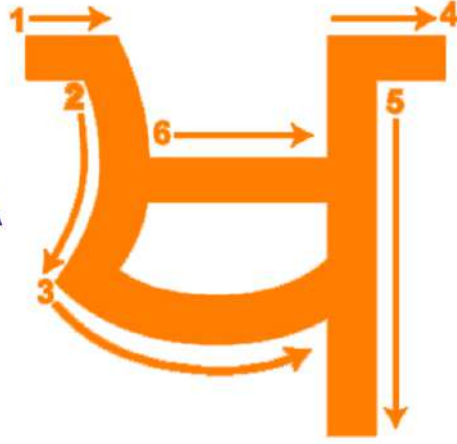
ਕ K ک ق ڪ

ਕ ਕ ਕ ਕ ਕ ਕ ਕ
ਕ ਕ ਕ ਕ ਕ ਕ ਕ
ਕ

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ

ਖੱਖਾ
खरखा
KHA KHAA

کھکھا
ਖਖਖਖ

ਖ KH کھ

ਖੀਰਾ
Cucumber
Kheera
خیرا
ਖੀਰਾ

ਖ ਖ ਖ ਖ ਖ ਖ ਖ
ਖ ਖ ਖ ਖ ਖ ਖ ਖ

ਗੱਗਾ
गगा
GAGGA

ਗਗ
ਗਗਗਗ

ਗਾਜਰ
Carrot
Gajar
گاجر
ਗਾਜਰ

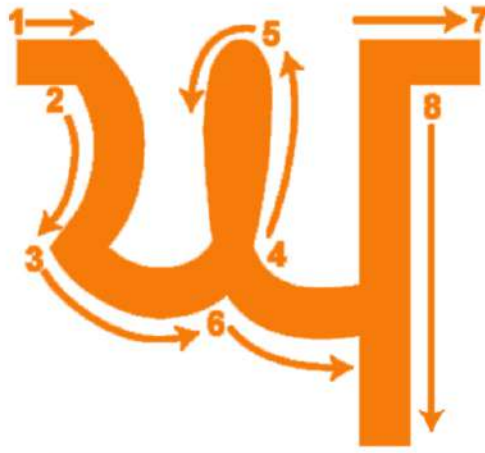

ਗ G ਗ

ਗ ਗ ਗ ਗ ਗ ਗ ਗ
ਗ ਗ ਗ ਗ ਗ ਗ ਗ
ਗ

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ

ਘੱਘਾ
ਬਗਾ
GHAGA
غہگا
धग्धा

ਬ GH ਘ

ਘਰ
House
Ghar
گھر
घर

ਗੁਰਮੁਖੀ ਗੁਰਮੁਖੀ GURMUKHI گورمکھی				
ੳ	ਅ	ੲ	ਸ	ਹ
ੳੳ	ਅੳ	ੲੲ	ਸੳ	ਹੳ
ਕ	ਖ	ਗ	ਘ	ਙ
ਕਕ	ਖਖ	ਗਗ	ਘਘ	ਙਙ
ਚ	ਛ	ਜ	ਝ	ਞ
ਚਚ	ਛਛ	ਜਜ	ਝਝ	ਞਞ
ਟ	ਠ	ਡ	ਢ	ਣ
ਟਟ	ਠਠ	ਡਡ	ਢਢ	ਣਣ
ਤ	ਥ	ਦ	ਧ	ਨ
ਤਤ	ਥਥ	ਦਦ	ਧਧ	ਨਨ
ਪ	ਫ	ਬ	ਭ	ਮ
ਪਪ	ਫਫ	ਬਬ	ਭਭ	ਮਮ
ਯ	ਰ	ਲ	ਵ	ੜ
ਯਯ	ਰਰ	ਲਲ	ਵਵ	ੜੜ
ਸ਼	ਖ਼	ਗ਼	ਜ਼	ਫ਼
ਸ਼ਸ਼	ਖ਼ਖ਼	ਗ਼ਗ਼	ਜ਼ਜ਼	ਫ਼ਫ਼

ਘ ਘ ਘ ਘ ਘ ਘ ਘ
ਘ ਘ ਘ ਘ ਘ ਘ ਘ

ਨ—ਕੱਕਾ

ਙ
ang
Empty

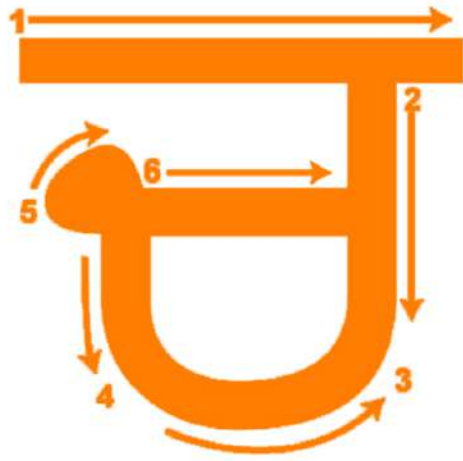
ਙ ਙ ਙ ਙ ਙ ਙ
ਙ ਙ ਙ ਙ ਙ ਙ

ਙ
ਙ

5

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ

ਚੱਚਾ
ਚਚਾ
CHACHA
چچا
ਚ ਚ ਚਾ

ਚ CH ਚ ਚ

ਚੂਹਾ
Rat
Choohee
چوہا
ਘੂਹਾ

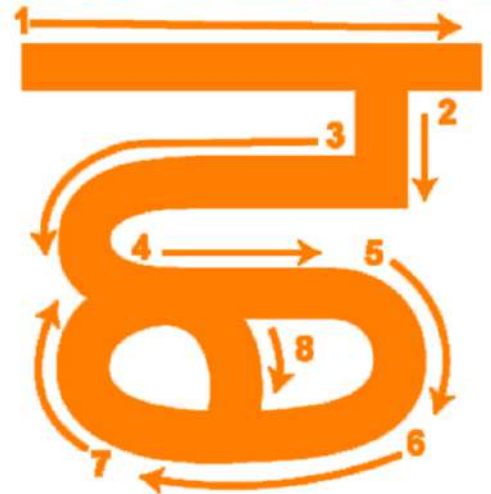
ਚ ਚ ਚ ਚ ਚ ਚ ਚ
ਚ ਚ ਚ ਚ ਚ ਚ ਚ

ਛੱਛਾ
ਛਛਾ

CHHACHHA
چھچھا
ਛ ਛ ਛ ਛ

ਛਤਰੀ
Umbrella
Chhatri
چھتری
ਓਤਰੀ

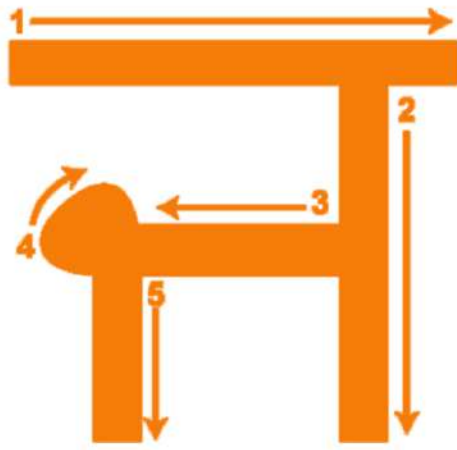

ਛ CHH ਛ ਛ

ਛ ਛ ਛ ਛ ਛ ਛ
ਛ ਛ ਛ ਛ ਛ ਛ
ਛ

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ

ਜੱਜਾ
ਜੱਜਾ
JAJJA
جَزَا
ੴੴੴੴ

ੴ ج ز ض ذ J ज

ਜਹਾਜ਼
Ship
Jahaj
جہاز
ੴੴੴੴ

ਜ ਜ ਜ ਜ ਜ ਜ ਜ
ਜ ਜ ਜ ਜ ਜ ਜ ਜ

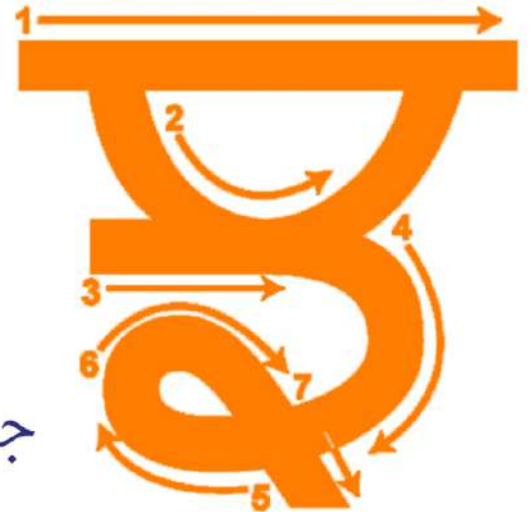
ਗੁਰਮੁਖੀ ਗੁਰਮੁਖੀ GURMUKHI گورمکھی

ੳ	ਅ	ੲ	ਸ	ਹ
ੳੳ	ਅਅ	ੲੲ	ਸਸ	ਹਹ
ਕ	ਖ	ਗ	ਘ	ਙ
ਕਕ	ਖਖ	ਗਗ	ਘਘ	ਙਙ
ਚ	ਛ	ਜ	ਝ	ਞ
ਚਚ	ਛਛ	ਜਜ	ਝਝ	ਞਞ
ਟ	ਠ	ਡ	ਢ	ਣ
ਟਟ	ਠਠ	ਡਡ	ਢਢ	ਣਣ
ਤ	ਥ	ਦ	ਧ	ਨ
ਤਤ	ਥਥ	ਦਦ	ਧਧ	ਨਨ
ਪ	ਫ	ਬ	ਭ	ਮ
ਪਪ	ਫਫ	ਬਬ	ਭਭ	ਮਮ
ਯ	ਰ	ਲ	ਵ	ੜ
ਯਯ	ਰਰ	ਲਲ	ਵਵ	ੜੜ
ਸ਼	ਖ਼	ਗ਼	ਜ਼	ਫ਼
ਸ਼ਸ਼	ਖ਼ਖ਼	ਗ਼ਗ਼	ਜ਼ਜ਼	ਫ਼ਫ਼

ਝੰਝਾ
ਝੰਝਾ
JHAJJA
جھجھا
ੴੴੴੴ

ਝੰਡਾ
Flag
Jhanda
جھنڈا
ੴੴ

झ JHH ज़ ज़

झ झ झ झ झ झ झ
झ झ झ झ झ झ झ

झ
झ
झ

ੴ

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ

ਝੱਝਾ

يانيا

ਝ nj ਆਂ

Empty

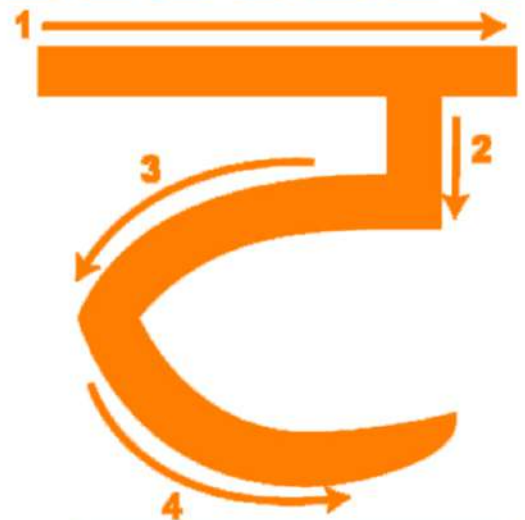
ਝ ਝ ਝ ਝ ਝ ਝ
ਝ ਝ ਝ ਝ ਝ ਝ
ਝ ਝ
ਝ ਝ

ਗੁਰਮੁਖੀ ਗੁਰਮੁਖੀ GURMUKHI گورمکھی				
ੳ	ਅ	ੲ	ਸ	ਹ
ੳੲ	ਅੲ	ੲੲ	ਸੲ	ਹੲ
ਕ	ਖ	ਗ	ਘ	ਙ
ਕੲ	ਖੲ	ਗੲ	ਘੲ	ਙੲ
ਚ	ਛ	ਜ	ਝ	ਞ
ਚੲ	ਛੲ	ਜੲ	ਝੲ	ਞੲ
ਟ	ਠ	ਡ	ਢ	ਣ
ਟੲ	ਠੲ	ਡੲ	ਢੲ	ਣੲ
ਤ	ਥ	ਦ	ਧ	ਨ
ਤੲ	ਥੲ	ਦੲ	ਧੲ	ਨੲ
ਪ	ਫ	ਬ	ਭ	ਮ
ਪੲ	ਫੲ	ਬੲ	ਭੲ	ਮੲ
ਯ	ਰ	ਲ	ਵ	ੜ
ਯੲ	ਰੲ	ਲੲ	ਵੲ	ੜੲ
ਸ਼	ਖ਼	ਗ਼	ਜ਼	ਫ਼
ਸ਼ੲ	ਖ਼ੲ	ਗ਼ੲ	ਜ਼ੲ	ਫ਼ੲ

ਟੈਂਕਾ
ਟੈਂਕਾ
TAINKA
ٹینکا
ٹੈ

ਟਮਾਟਰ
Tomato
Tamatar
ٹماٹر
ਟਮਾਟਰ

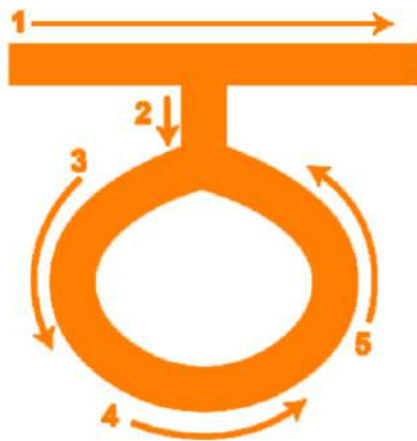

ਟ T ਟ ਟ

ਟ ਟ ਟ ਟ ਟ ਟ
ਟ ਟ ਟ ਟ ਟ ਟ
ਟ

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ

ਠੱਠਾ
ਠੁਠਾ
THATHA
ٹھٹھا
ᱠᱠᱠᱠ

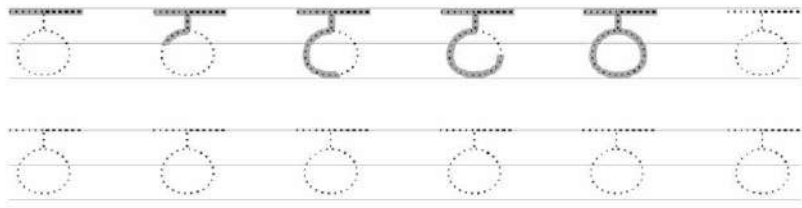

ਠ TH ਠ ਠ

ਠਠਿਆਰ
Coppersmith
Thathiaar
ٹھٹھਿਰਾ
ᱠᱠᱠᱠᱠᱠ

ਗੁਰਮੁਖੀ ਗੁਰਮੁਖੀ GURMUKHI گورمکھی				
ੳ	ਅ	ੲ	ਸ	ਹ
ੳੳ	ਅਅ	ੲੲ	ਸਸ	ਹਹ
ਕ	ਖ	ਗ	ਘ	ਙ
ਕਕ	ਖਖ	ਗਗ	ਘਘ	ਙਙ
ਚ	ਛ	ਜ	ਝ	ਞ
ਚਚ	ਛਛ	ਜਜ	ਝਝ	ਞਞ
ਟ	ਠ	ਡ	ਢ	ਣ
ਟਾ	ਠਾ	ਡਾ	ਢਾ	ਣਾ
ਤ	ਥ	ਦ	ਧ	ਨ
ਤਾ	ਥਾ	ਦਾ	ਧਾ	ਨਾ
ਪ	ਫ	ਬ	ਭ	ਮ
ਪਾ	ਫਾ	ਬਾ	ਭਾ	ਮਾ
ਯ	ਰ	ਲ	ਵ	ੜ
ਯਾ	ਰਾ	ਲਾ	ਵਾ	ੜਾ
ਸ਼	ਖ਼	ਗ਼	ਜ਼	ਫ਼
ਸ਼ਸ਼	ਖ਼ਖ਼	ਗ਼ਗ਼	ਜ਼ਜ਼	ਫ਼ਫ਼

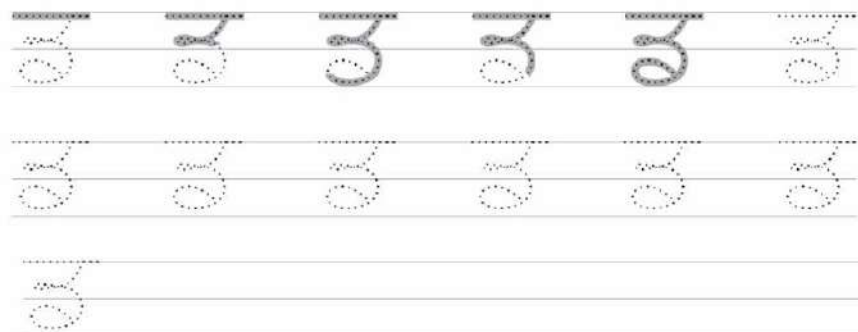
ਡੱਡਾ
ਡਡਾ
DADDA
ਡਡਾ
ᱠᱠᱠᱠ

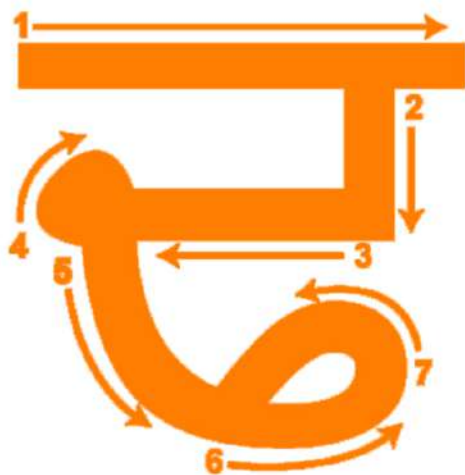
ਡੱਡੂ
Frog
Daddoo
ਡਡੂ
ᱠᱠᱠᱠ

ਡ D ਡ ਡ

ਢੱਡਾ
ਢੁਢਾ
DHADA
ਡ਼ਾਡ਼ਾ
Ḍṣṭ

ਢ DH ڈھ Ḍ

ਢੋਲਕੀ
Tambourine
Dholki
ڈھولکی
ਫੋਲਕੀ

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ

ਗੁਰਮੁਖੀ ਗੁਰਮੁਖੀ GURMUKHI گورمکھی				
ੳ	ਅ	ੲ	ਸ	ਹ
ੳੳ	ਅੳ	ੲੲ	ਸੳ	ਹੳ
ਕ	ਖ	ਗ	ਘ	ਙ
ਕਕ	ਖਖ	ਗਗ	ਘਘ	ਙਙ
ਚ	ਛ	ਜ	ਝ	ਞ
ਚਚ	ਛਛ	ਜਜ	ਝਝ	ਞਞ
ਟ	ਠ	ਡ	ਢ	ਣ
ਟਾ	ਠਾ	ਡਾ	ਢਾ	ਣਾ
ਤ	ਥ	ਦ	ਧ	ਨ
ਤਾ	ਥਾ	ਦਾ	ਧਾ	ਨਾ
ਪ	ਫ	ਬ	ਭ	ਮ
ਪਾ	ਫਾ	ਬਾ	ਭਾ	ਮਾ
ਯ	ਰ	ਲ	ਵ	ੜ
ਯਾ	ਰਾ	ਲਾ	ਵਾ	ੜਾ
ਸ਼	ਖ਼	ਗ਼	ਜ਼	ਫ਼
ਸ਼ਾ	ਖ਼ਾ	ਗ਼ਾ	ਜ਼ਾ	ਫ਼ਾ

ਢ ਢ ਢ ਢ ਢ ਢ
ਢ ਢ ਢ ਢ ਢ ਢ

ਢ ਢ ਢ ਢ ਢ ਢ

ਨਾਨਾ
ਨਾਨਾ
NANHA
ਨਨھا
ਨਾਨਾ

Empty

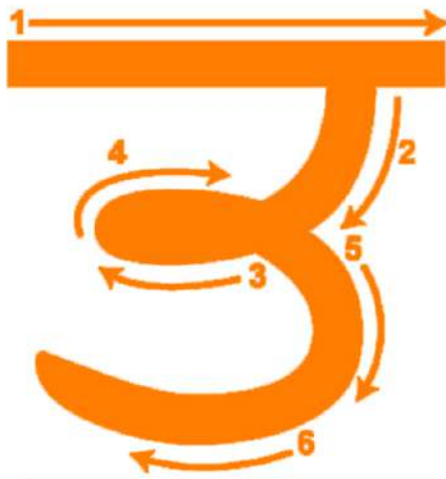

ਣ N ਆਂ ਨ

ਨ ਨ ਨ ਨ ਨ ਨ
ਨ ਨ ਨ ਨ ਨ ਨ
ਨ ਨ ਨ ਨ ਨ ਨ

ਨ ਨ ਨ ਨ ਨ ਨ

ਤੱਤਾ
तत्ता
TATTA
تّا
तत्तल

ਤ T ط ت

ਤਕੜੀ
Scale
Taraju

تراجو
تکڑی

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ

ਗੁਰਮੁਖੀ ਗੁਰਮੁਖੀ GURMUKHI گورمکھی

ੳ	ਅ	ੲ	ਸ	ਹ
ੳੳ	ਅੳ	ੲੳ	ਸੳ	ਹੳ
ਕ	ਖ	ਗ	ਘ	ਙ
ਕਕ	ਖਖ	ਗਗ	ਘਘ	ਙਙ
ਚ	ਛ	ਜ	ਝ	ਞ
ਚਚ	ਛਛ	ਜਜ	ਝਝ	ਞਞ
ਟ	ਠ	ਡ	ਢ	ਣ
ਟਟ	ਠਠ	ਡਡ	ਢਢ	ਣਣ
ਤ	ਥ	ਦ	ਧ	ਨ
ਤਤ	ਥਥ	ਦਦ	ਧਧ	ਨਨ
ਪ	ਫ	ਬ	ਭ	ਮ
ਪਪ	ਫਫ	ਬਬ	ਭਭ	ਮਮ
ਯ	ਰ	ਲ	ਵ	ੜ
ਯਯ	ਰਰ	ਲਲ	ਵਵ	ੜੜ
ਸ਼	ਖ਼	ਗ਼	ਜ਼	ਲ਼
ਸ਼ਸ਼	ਖ਼ਖ਼	ਗ਼ਗ਼	ਜ਼ਜ਼	ਲ਼ਲ਼

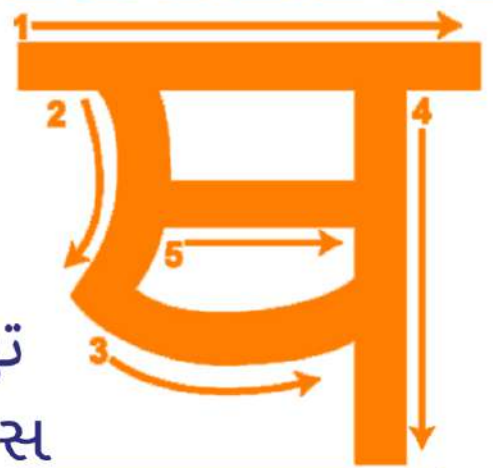
ਤ ਤ ਤ ਤ ਤ ਤ
ਤ ਤ ਤ ਤ ਤ ਤ

ਤ
ਤ

ਥੱਥਾ
थथथा
THATHAA
ٹھٹھا
थथथा

ਥਰਮੋਸ
Thermos
थरमोस
Thermos

ਥ TH ث थ

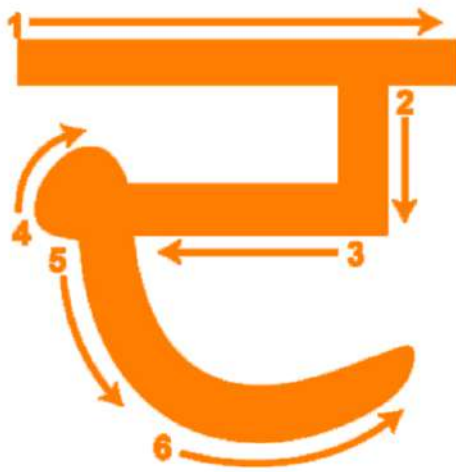
ਥ ਥ ਥ ਥ ਥ ਥ ਥ

ਥ ਥ ਥ ਥ ਥ ਥ ਥ

ਥ

ਦੱਦਾ
ਦਵਾ
DADDA

ددا
ੲੲੲ

ੲ D ੲ ੲ

ਦਵਾਤ
Ink pot
Dawaat

دوات
ੲੲੲ

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ

ਗੁਰਮੁਖੀ ਗੁਰਮੁਖੀ GURMUKHI گورمکھی				
ੳ	ਅ	ੲ	ਸ	ਹ
ੳੳ	ਅੳ	ੲੲ	ਸੳ	ਹੳ
ਕ	ਖ	ਗ	ਘ	ਙ
ਕੳ	ਖੳ	ਗੳ	ਘੳ	ਙੳ
ਚ	ਛ	ਜ	ਝ	ਞ
ਚੳ	ਛੳ	ਜੳ	ਝੳ	ਞੳ
ਟ	ਠ	ਡ	ਢ	ਣ
ਟੳ	ਠੳ	ਡੳ	ਢੳ	ਣੳ
ਤ	ਥ	ਦ	ਧ	ਨ
ਤੳ	ਥੳ	ਦੳ	ਧੳ	ਨੳ
ਪ	ਫ	ਬ	ਭ	ਮ
ਪੳ	ਫੳ	ਬੳ	ਭੳ	ਮੳ
ਯ	ਰ	ਲ	ਵ	ੜ
ਯੳ	ਰੳ	ਲੳ	ਵੳ	ੜੳ
ਸ਼	ਖ਼	ਗ਼	ਜ਼	ਲ਼
ਸ਼ੳ	ਖ਼ੳ	ਗ਼ੳ	ਜ਼ੳ	ਲ਼ੳ

ੲ ੲ ੲ ੲ ੲ ੲ
ੲ ੲ ੲ ੲ ੲ ੲ

ੲ
ੲ

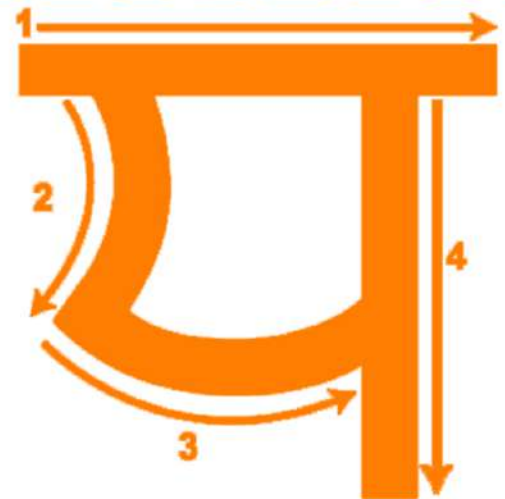
ਧੱਧਾ
ਧਧਧਾ
DHADHA
دھدھا

ਧਧ੍ਧਾ

ਧਨੁਸ਼
Bow
Dhanush

धनुष दहनश

ਧ DH ੲ ੲ ੲ

ਧ ਧ ਧ ਧ ਧ ਧ
ਧ ਧ ਧ ਧ ਧ ਧ
ਧ

ਧ
ਧ
ਧ

ਨੰਨਾ
ਨਨਾ
NANNA

ننا
ਨਨ੍ਨਾ

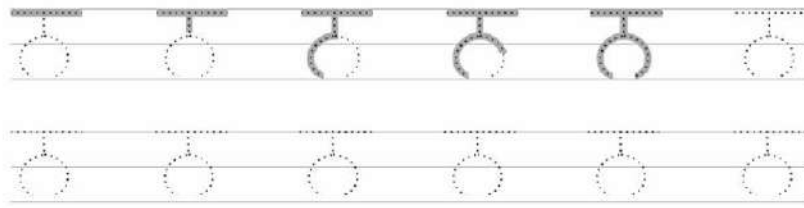
ਨ N ਨ ਨ

ਨਿੰਬੂ
Lemon
Nimboo
نیمبو
ننیمبو

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ

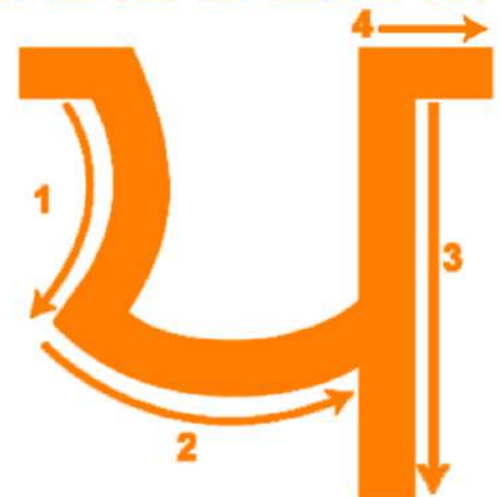
ਗੁਰਮੁਖੀ ਗੁਰਮੁਖੀ GURMUKHI گورمکھی				
ੳ	ਅ	ੲ	ਸ	ਹ
ੳੳ	ਅੳ	ੲੲ	ਸੳ	ਹੳ
ਕ	ਖ	ਗ	ਘ	ਙ
ਕਕ	ਖਖ	ਗਗ	ਘਘ	ਙਙ
ਚ	ਛ	ਜ	ਝ	ਞ
ਚਚ	ਛਛ	ਜਜ	ਝਝ	ਞਞ
ਟ	ਠ	ਡ	ਢ	ਣ
ਟਟ	ਠਠ	ਡਡ	ਢਢ	ਣਣ
ਤ	ਥ	ਦ	ਧ	ਨ
ਤਤ	ਥਥ	ਦਦ	ਧਧ	ਨਨ
ਪ	ਫ	ਬ	ਭ	ਮ
ਪਪ	ਫਫ	ਬਬ	ਭਭ	ਮਮ
ਯ	ਰ	ਲ	ਵ	ੜ
ਯਯ	ਰਰ	ਲਲ	ਵਵ	ੜੜ
ਸ਼	ਖ਼	ਗ਼	ਜ਼	ਲ਼
ਸ਼ਸ਼	ਖ਼ਖ਼	ਗ਼ਗ਼	ਜ਼ਜ਼	ਲ਼ਲ਼

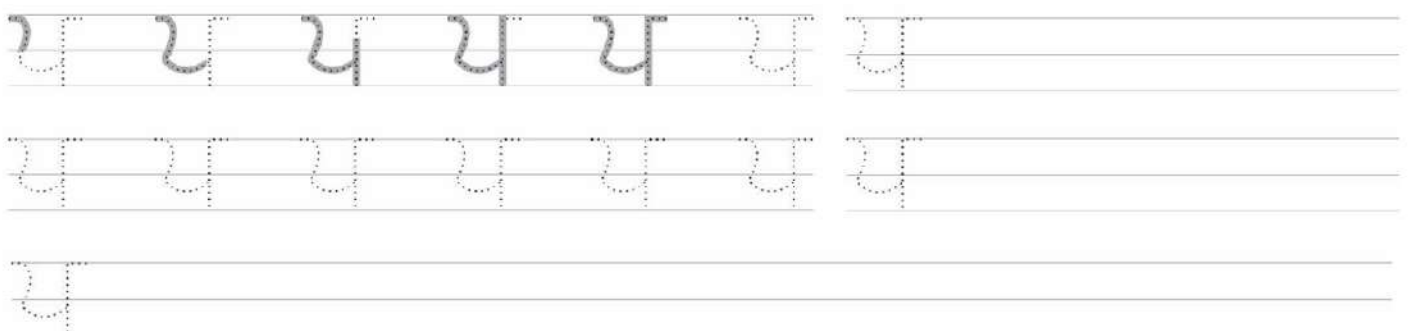
ਪੱਪਾ
ਪਪਾ
PAPPA
پپا
ਪਪ੍ਪਾ

ਪਤੰਗ
Kite
putang
پتنگ
ਪਤੰਗ

ਪ P ਪ ਪ

ਫੱਫਾ
फफफा
PHAPHA

ففا
ફફ

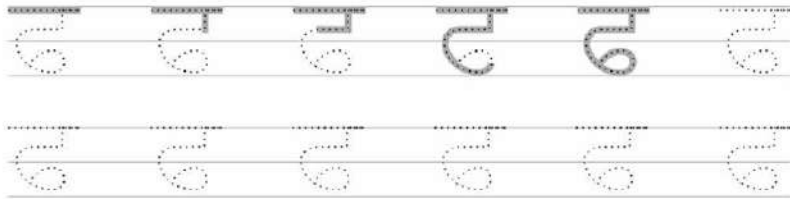

ਫ F फ़ फ़

ਫਲ
Fruit
Phal

ففا
ફફ

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ

ਬੱਬਾ
बब्बा
BABBA

بب
બબ

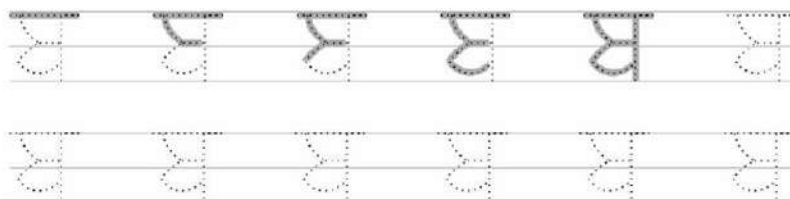
ਬਤਖ਼
Duck
Batakh

بتخ

બતખ

ब B ب ب

ਭੱਭਾ
ਮਮਮਾ
BHABHA
بھبھا
ਮਮਮਮ

ਮ BH ਭ ਮ

ਭੇਡ
Sheep
Bhed

بھيڈ
ਮੇS

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ

ਗੁਰਮੁਖੀ ਗੁਰਮੁਖੀ GURMUKHI گورمکھی				
ੳ	ਅ	ੲ	ਸ	ਹ
ੳੳ	ਅੳ	ੲੲ	ਸੳ	ਹੳ
ਕ	ਖ	ਗ	ਘ	ਙ
ਕਕ	ਖਖ	ਗਗ	ਘਘ	ਙਙ
ਚ	ਛ	ਜ	ਝ	ਞ
ਚਚ	ਛਛ	ਜਜ	ਝਝ	ਞਞ
ਟ	ਠ	ਡ	ਢ	ਣ
ਟਟ	ਠਠ	ਡਡ	ਢਢ	ਣਣ
ਤ	ਥ	ਦ	ਧ	ਨ
ਤਤ	ਥਥ	ਦਦ	ਧਧ	ਨਨ
ਪ	ਫ	ਬ	ਭ	ਮ
ਪਪ	ਫਫ	ਬਬ	ਭਭ	ਮਮ
ਯ	ਰ	ਲ	ਵ	ੜ
ਯਯ	ਰਰ	ਲਲ	ਵਵ	ੜੜ
ਸ਼	ਖ਼	ਗ਼	ਜ਼	ਫ਼
ਸ਼ਸ਼	ਖ਼ਖ਼	ਗ਼ਗ਼	ਜ਼ਜ਼	ਫ਼ਫ਼

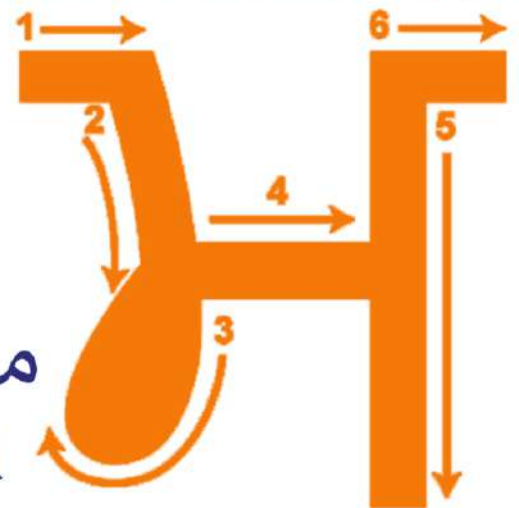
ਭ ਭ ਭ ਭ ਭ ਭ
ਭ ਭ ਭ ਭ ਭ ਭ

ਭ
ਭ

ਮੰਮਾ
ਸਮਸਾ
MAMMA
مما
ਮਮਮਮ

ਮਛਲੀ
Fish
Machhali
مچھلی
ਮਛਲੀ

ਸ M ਮ ਮ

ਮ ਮ ਮ ਮ ਮ ਮ
ਮ ਮ ਮ ਮ ਮ ਮ
ਮ

ਯਈਆ
ਧੜਿਆ
YAEA

ييا
ਪਈਆ

ਯ ਯ ੲ ੴ ੶

ਯੱਕਾ
Ace
Yakka

يگا
ਪਯੱਕਾ

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ

ਗੁਰਮੁਖੀ ਗੁਰਮੁਖੀ GURMUKHI گورمکھی				
ਓ	ਅ	ੲ	ਸ	ਹ
OORA	AIRA	EERE	SASSA	HAAHA
ਕ	ਖ	ਗ	ਘ	ਙ
KAKKA	KHAKHKA	GAGGA	GHAGHGA	NGANGA
ਚ	ਛ	ਜ	ਝ	ਞ
CHACHA	CHACHHA	JAJJA	JHJJA	YANJA
ਟ	ਠ	ਡ	ਢ	ਣ
TAINKA	THATHINA	DADDA	DHADDA	NAAHNA
ਤ	ਥ	ਦ	ਧ	ਨ
TATTA	THATHINA	DADDA	DHADDA	NANNA
ਪ	ਫ	ਬ	ਭ	ਮ
PAPPA	PHAPHHA	BABBA	BHABBA	MAMMA
ਯ	ਰ	ਲ	ਵ	ੜ
YAIYA	RAARA	LALLA	YAVVA	RAAHRA
ਸ਼	ਖ਼	ਗ਼	ਜ਼	ਫ਼
SHASHHA	KHAKHHA	GHAGHHA	ZAZZA	FAFFHA
LALLA				

ਯ ਯ ਯ ਯ ਯ ਯ

ਯ ਯ ਯ ਯ ਯ ਯ

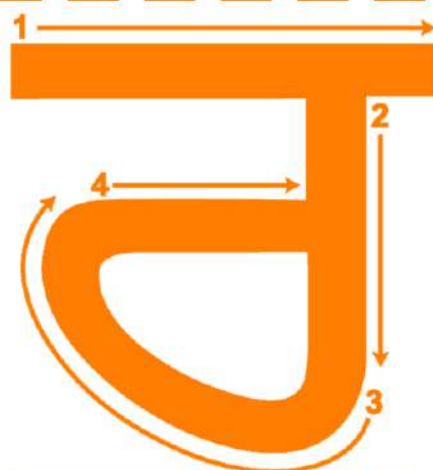
ਯ
ਯ

ਰਾਰਾ
ਰਾਰਾ
RARA

رارا
ਰਾਰਾ

ਰੇਡੀਓ
Radio
Radio
ريڊيو
رےڊيو

ਰ R ੲ ੴ

ਰ ਰ ਰ ਰ ਰ ਰ

ਰ ਰ ਰ ਰ ਰ ਰ

ਰ

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ

ਲੱਲਾ
ਲਲਲਾ
LALLA

لله
للهله

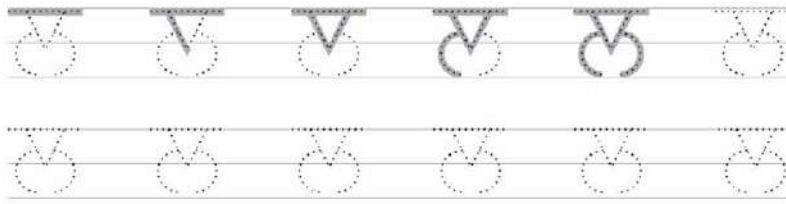

ਲ L ل ل

ਲਸਨ
Garlic
Lasan

لسن
لसन

ਗੁਰਮੁਖੀ ਗੁਰਮੁਖੀ GURMUKHI گورمکھی				
ੳ	ਅ	ੲ	ਸ	ਹ
ੳੳ	ਅੳ	ੲੲ	ਸੳ	ਹੳ
ਕ	ਖ	ਗ	ਘ	ਙ
ਕਕ	ਖਖ	ਗਗ	ਘਘ	ਙਙ
ਚ	ਛ	ਜ	ਝ	ਞ
ਚਚ	ਛਛ	ਜਜ	ਝਝ	ਞਞ
ਟ	ਠ	ਡ	ਢ	ਣ
ਟਟ	ਠਠ	ਡਡ	ਢਢ	ਣਣ
ਤ	ਥ	ਦ	ਧ	ਨ
ਤਤ	ਥਥ	ਦਦ	ਧਧ	ਨਨ
ਪ	ਫ	ਬ	ਭ	ਮ
ਪਪ	ਫਫ	ਬਬ	ਭਭ	ਮਮ
ਯ	ਰ	ਲ	ਵ	ੜ
ਯਯ	ਰਰ	ਲਲ	ਵਵ	ੜੜ
ਸ਼	ਖ਼	ਗ਼	ਜ਼	ਫ਼
ਸ਼ਸ਼	ਖ਼ਖ਼	ਗ਼ਗ਼	ਜ਼ਜ਼	ਫ਼ਫ਼

ਵਾਵਾ
ਵਾਵਾ
VAVVA

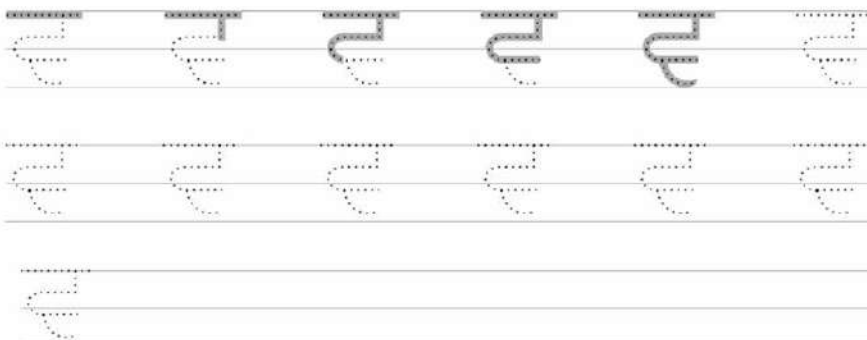
واوا
واوا

ਵਨ
Forest
Wan

ون
ون

ਕ v و و

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ

ਗੁਰਮੁਖੀ ਗੁਰਮੁਖੀ GURMUKHI ਗੁਰਮੁਖੀ

ੳ	ਅ	ੲ	ਸ	ਹ
DURAA	AIRAA	EEEEE	SASSA	HAHAH
ਕ	ਖ	ਗ	ਘ	ਙ
KAKKA	KHAKKHKA	GAGGA	GHAGHGHA	NGANGA
ਚ	ਛ	ਜ	ਝ	ਞ
CHACHA	CHACHCHHA	JAJJA	JHJHJJA	YANYA
ਟ	ਠ	ਡ	ਢ	ਣ
TAJNKA	THATHYTHA	DADDA	DHADDA	NAAHNA
ਤ	ਥ	ਦ	ਧ	ਨ
TATTA	THATHYTHA	DADDA	DHADDA	NANNA
ਪ	ਫ	ਬ	ਭ	ਮ
PAPPA	PHAPHIPHA	BABBA	BHABBA	MAMMA
ਯ	ਰ	ਲ	ਵ	ੜ
YAYYA	RAARA	LALLA	VAVVA	RAAHRA
ਸ਼	ਖ਼	ਗ਼	ਜ਼	ਫ਼
SHASHSHA	KHAKKHWA	GHAGGHAA	ZAZZAA	FAFFMA
ਲ਼	ਲ਼	ਲ਼	ਲ਼	ਲ਼
LALLA	LALLA	LALLA	LALLA	LALLA

4

ਸ਼ੇਰ
Lion
Sher
شیر

ਖਰਗੋਸ਼
Rabbit
Khargosh

7
ਖਰਗੋਸ਼

ਗਲੀਚਾ
Carpt
Galicha

गलीया غلیجہ

ਜੈਬਰਾ
Zebra
Zebra

જૈબરા
ઝીરા

ਫਲ
Fruit
Fal

Je SCL

ਹਲ
Plough
Hal

J_6 ହେଉ

ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਵਰਨਮਾਲਾ (ਪੈਂਤੀ) ਦਾ ਉਚਾਰਨ

پنجابی کی حروف تہجی کی پہچان

ੳ ਓ ੂ	ਅ ਆ ੲ, ੳ, ੴ	ੲ ੳ ੴ	ਸ ਸ ੲ	ਹ ਹ ੲ
ਊਭਾ ਔਭਾ	ਏਭਾ ਐਭਾ	ੲਭੀ ਐਭੀ	ਸਸਸਾ ਸਸਸਾ	ਹਾਹਾ ਹਾਹਾ
ਕ ਕ ਕ ਕ	ਖ ਖ ਖ ਖ	ਗ ਗ ਗ ਗ	ਘ ਘ ਘ ਘ	ਙ ਙ ਙ ਙ
ਕਕਕਾ ਕਕਕਾ	ਖਖਖਾ ਖਖਖਾ	ਗਗਗਾ ਗਗਗਾ	ਘਘਘਾ ਘਘਘਾ	ਙਙਙਾ ਙਙਙਾ
ਚ ਚ ਚ ਚ	ਛ ਛ ਛ ਛ	ਜ ਜ ਜ ਜ	ਝ ਝ ਝ ਝ	ਞ ਞ ਞ ਞ
ਚਚ ਚਚ	ਛਛ ਛਛ	ਜਜ ਜਜ	ਝਝ ਝਝ	ਞਞ ਞਞ
ਟ ਟ ਟ ਟ	ਠ ਠ ਠ ਠ	ਡ ਡ ਡ ਡ	ਢ ਢ ਢ ਢ	ਣ ਣ ਣ ਣ
ਟਟ ਟਟ	ਠਠ ਠਠ	ਡਡ ਡਡ	ਢਢ ਢਢ	ਣਣ ਣਣ
ਤ ਤ ਤ ਤ	ਥ ਥ ਥ ਥ	ਦ ਦ ਦ ਦ	ਧ ਧ ਧ ਧ	ਨ ਨ ਨ ਨ
ਤਤ ਤਤ	ਥਥ ਥਥ	ਦਦ ਦਦ	ਧਧ ਧਧ	ਨਨ ਨਨ
ਪ ਪ ਪ ਪ	ਫ ਫ ਫ ਫ	ਬ ਬ ਬ ਬ	ਭ ਭ ਭ ਭ	ਮ ਮ ਮ ਮ
ਪਪ ਪਪ	ਫਫ ਫਫ	ਬਬ ਬਬ	ਭਭ ਭਭ	ਮਮ ਮਮ
ਯ ਯ ਯ ਯ	ਰ ਰ ਰ ਰ	ਲ ਲ ਲ ਲ	ਵ ਵ ਵ ਵ	ੜ ਝ ੜ ਝ
ਯਯ ਯਯ	ਰਰ ਰਰ	ਲਲ ਲਲ	ਵਵ ਵਵ	ੜੜ ੜੜ
ਸ ਸ਼ ਸ਼ ਸ਼	ਖ ਖ ਖ ਖ	ਗ ਗ ਗ ਗ	ਜ ਜ ਜ ਜ	ਫ ਫ ਫ ਫ
ਸਸਸਾ ਸਸਸਾ	ਖਖਖਾ ਖਖਖਾ	ਗਗਗਾ ਗਗਗਾ	ਜਜਜਾ ਜਜਜਾ	ਫਫਫਾ ਫਫਫਾ

ਲ ਲ

ਕਾਲਾ, ਸਾਲਾ, ਕਾਲਾ, ਸਾਲਾ

ਕੰਨੇ (੧) ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ

(ਕੰਨੇ '੧' ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ)

ਕਾ + ਕਾ = ਕਾਕਾ
ਕਾ + ਕਾ = ਕਾਕਾ
ਕ + ਕ

ਚਾ + ਦ + ਰ = ਚਾਦਰ
ਚਾ + ਦ + ਰ = ਚਾਦਰ
ਚ + ਦ + ਰ

ਦਾਦਾ ਆ।
ਮਾਮਾ ਘਰ ਆ।
ਚਾਚਾ ਪਾਲਕ ਖਾਹ।
ਗਾਲ ਨਾ ਕੱਢ।
ਤਾਲਾ ਲਗਾ।
ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰ।
ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰ।
ਬਾਜ਼ਾਰ ਜਾ 'ਤੇ ਸਮਾਨ ਲਾ।

ਮਾ + ਮਾ = ਮਾਮਾ
ਸਾ + ਸਾ = ਸਾਸਾ
ਸ + ਸ

ਗਾ + ਜ + ਰ = ਗਾਜਰ
ਗਾ + ਜ + ਰ = ਗਾਜਰ
ਗ + ਜ + ਰ

ਮਾਮਾ ਜਾਹ।
ਰਾਮ ਅਠਾਰ ਖਾਹ।
ਚਾਰ ਵਾਰ ਛਾਲ ਮਾਰ।
ਸਰਦਾਰ ਬਣ।
ਰਾਤ ਤਕ ਵਾਪਸ ਆ।
ਮਾਣ ਨਾ ਕਰ।
ਪਾਪ ਨਾ ਕਰ।
ਆਪਣਾ ਪਾਠ ਆਪ ਕਰ।

ਚਾ + ਚਾ = ਚਾਚਾ
ਚਾ + ਚਾ = ਚਾਚਾ
ਚ + ਚਾ

ਚਾਚਾ ਨਾ ਜਾਹ।
ਲਾਲ ਚਾਦਰ ਰੱਖ।
ਤਲਵਾਰ ਮਾਰ।
ਸਭ ਦਾ ਡਰ ਲਾਹ।

ਸਿਹਾਰੀ (੧) ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ

(ਸਿਹਾਰੀ '੧' ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ)

ਬਿ + ਲ = ਬਿਲ
ਬਿ + ਲ = ਬਿਲ
ਬ + ਲ

ਗਿ + ਟਾ + ਰ = ਗਿਟਾਰ
ਗਿ + ਟਾ + ਰ = ਗਿਟਾਰ
ਗ + ਟਾ + ਰ

ਸਿਰ ਵਾਹ।
ਇਹ ਕਲਮ ਮਨੋਜ ਦੀ ਹੈ।
ਜਲ ਹੀ ਜੀਵਨ ਹੈ।
ਕਿਰਪਾਨ ਧਾਰਨ ਕਰ।
ਟਿਕਟ ਨਾ ਫਾੜ।
ਰਲ ਮਿਲ ਗਾ।

ਖਿ + ਲ = ਖਿਲ
ਸਿ + ਲ = ਸਿਲ
ਖ + ਲ

ਕਿ + ਤਾ + ਬ = ਕਿਤਾਬ
ਕਿ + ਤਾ + ਬ = ਕਿਤਾਬ
ਕਿ + ਤਾ + ਬ

ਦਿਨ ਗਿਣ।
ਇਹ ਪਾਠ ਯਾਦ ਕਰ।
ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਜਾਹ।
ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਲਿਖ।
ਸਿਤਾਰ ਵਜਾ।

ਦਿ + ਵਾ + ਨ = ਦਿਵਾਨ
ਦਿ + ਵਾ + ਨ = ਦਿਵਾਨ
ਦਿ + ਵਾ + ਨ

ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹ।
ਸਿਰ ਨਾ ਹਿਲਾ।
ਇਤਿਹਾਸ ਪੜ੍ਹ।
ਲਾਲ ਰੰਗ ਦਾ ਕੁਰਤਾ ਪਾ।
ਰਾਗ ਸਿਖਾ।

ਬਿਹਾਰੀ (' ') ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ
(ਬਿਹਾਰੀ ' ' ' ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ)
بھاری ' ' ' والے لفظ

ਤੀ + ਰ = ਤੀਰ	ਵੀ + ਰ = ਵੀਰ
ਤੀ + ਰ = ਤੀਰ	ਵੀ + ਰ = ਵੀਰ
ت + ی + ر = تیر	و + ی + ء + ر = ویر
ਮ + ਕ + ਤੀ = ਮਕਤੀ	ਸਿ + ਆ + ਹੀ = ਸਿਆਹੀ
ਸ + ਕ + ਡੀ = ਸਕਡੀ	ਸਿ + ਆ + ਹੀ = ਸਿਆਹੀ
م + ک + ی + ر = مکڑی	س + ی + ا + ہ + ی = سیاهی

ਚੀਨੀ ਦੀਦੀ ਤੀਜੀ ਮਾਮੀ ਦਾਦੀ ਖਾਰੀ ਭਾਰੀ

ਪਿਆਲੀ ਨਾਲ ਚਾਹ ਪੀ। ਸੀਟੀ ਨਾ ਵਜਾ। ਫਿਲਮੀ ਗੀਤ ਨਾ ਗਾ।
ਹਰੀ ਹਰੀ ਸਬਜੀ ਖਾ। ਮਾਮੀ ਹਾਥੀ ਵਿਖਾ। ਵੀਰ ਵੀਰ ਖੀਰ ਖਾਹ।
ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰ। ਸ਼ਰਾਬ ਨਾ ਪੀ।
ਖਾਲੀ ਸਮੇਂ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਓ। ਚਿੱਟੀ ਕਮੀਜ਼ ਪਾ। ਹਕੀਮ ਪਾਸ ਜਾ।
ਭੜਕੀਲਾ ਲਿਬਾਸ ਨਾ ਪਾ। ਸਾਈਕਲ ਹੌਲੀ ਚਲਾ।
ਕਾਲੀ ਸਿਆਹੀ ਨਾਲ ਲਿਖ।

ਔਕੜ (' ') ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ
(ਔਕੜ ' ' ' ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ)
آکڑ ' ' ' والے لفظ

ਸੁ + ਖ = ਸੁਖ	ਦੁ + ਖ = ਦੁਖ	ਸੁ + ਣ = ਸੁਣ
सु + ख = सुख	दु + ख = दुख	सु + न = सुन
س + خ = سُکھ	د + خ = دُکھ	س + ن = سُن
ਗੁ + ਲਾ + ਮ = ਗੁਲਾਮ	ਦੁ + ਕਾ + ਨ = ਦੁਕਾਨ	
गु + ला + म = गुलाम	दु + का + न = दुकान	
غ + ل + ا + م = غلام	د + ک + ا + ن = دُکان	

ਉਸ ਤੁਸ ਗੁਰ ਤੁਰ ਮੁੜ ਗੁੜ ਪੁਲ ਕੁੜੀ ਪੁੜੀ ਛੁਰੀ ਬੁਰੀ ਤੁਰੀ

ਗੁਲਾਬ ਦਾ ਫੁੱਲ ਲਾ। ਬਰਫ਼ ਵਾਲੀ ਕੁਲਫੀ ਨਾ ਖਾ। ਕੁੜਤਾ ਪਜਾਮਾ ਪਾ।
ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੀ ਸਾਖੀ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣ। ਸੁਰੀਲਾ ਵਾਜਾ ਵਜਾ।
ਗੁਰੂ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲ। ਗੁਰਮੁਖ ਬਣ। ਫਿਲਮੀ ਗੀਤ ਨਾ ਸੁਣ।
ਮਧੁਰ ਸੰਗੀਤ ਸੁਣੋ। ਸ਼ਬਦ ਸੁਣ।
ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਾ। ਜਪੁ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਕਰ।
ਸੁੰਦਰ ਲਿਖਾਈ ਕਰ। ਕੁਰਸੀ ਦਾ ਲਾਲਚ ਨਾ ਕਰੀ।
ਸਾਫ਼ ਰੁਮਾਲ ਰੱਖ। ਫੁਰਤੀ ਨਾਲ ਤਲਵਾਰ ਦਾ ਵਾਰ ਕਰ।

ਦੁਲੈਂਕੜ (̣) ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ
(ਦੁਲੈਂਕੜ ' ̣ ' ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ)

ਪੂ + ਜਾ = ਪੂਜਾ	ਦੂ + ਰ = ਦੂਰ	ਜ਼ + ਰੂ + ਰ = ਜ਼ਰੂਰ
ਪ੍ਰ + ਜਾ = ਪ੍ਰਜਾ	ਦ੍ਰ + ਰ = ਦ੍ਰੜ	ਜ਼ + ਰੂ + ਰ = ਜ਼ਰੂਰ
ਯਾ + ਪ੍ਰ = ਪ੍ਰਯਾ	ਰ + ਓ + ਰ = ਰੋ	ਰ + ਓ + ਰ + ਝ = ਰੋਝ
ਹੁ + ਕੂ + ਮ + ਤ = ਹੁਕੂਮਤ	ਚੀ + ਕੂ = ਚੀਕੂ	
ਫੂ + ਕੂ + ਮ + ਤ = ਫੂਕੂਮਤ	ਚੀ + ਕੂ = ਚੀਕੂ	
حُ + ك + و + م + ت = حُكومت	چِ + ك + و + م + ت = چِكو	

ਮੂਲੀ ਸੂਟ ਫੂਕ ਆੜੂ ਖੂਬ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਜਪ। ਝੂਠ ਨਾ ਮਾਰ। ਜੂਆ ਨਾ ਖੇਡ।

ਸੁੰਦਰ ਮੂਰਤ। ਗੁਰੂ-ਘਰ ਰੋਜ਼ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ ਬੁਲਾ। ਕਬੂਤਰ ਨਾ ਫੜ।
ਮੂਰਖ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨਾ ਕਰੇ। ਗੁਰੂ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣ।
ਸੂਰਮਾ ਬਣ, ਡਰੂ (ਡਰਾਕਲ) ਨਾ ਬਣ। ਪੂਰੀ ਲਗਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹ।
ਬੂਟ ਪਾ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨਿੱਕਲ। ਝਾੜੂ ਨਾਲ ਫਰਸ਼ ਸਾਫ਼ ਕਰ।
ਚਾਕੂ ਨਾਲ ਅੰਬ ਕੱਟ। ਲੂਣ ਲਿਆ। ਮੂਲੀ ਨਾ ਖਾਹ।
ਸੂਈ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਫੜ। ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਗਤਕਾ ਖੇਡ।
ਫਜ਼ੂਲ ਖਰਚ ਨਾ ਕਰ। ਜੂਠ ਨਾ ਛੱਡ।

ਲਾਂ (̂) ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ
(ਲਾਂ ' ̂ ' ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ)

ਸ + ਲੇ + ਟ = ਸਲੇਟ	ਮੇ + ਲ = ਮੇਲ	ਪ + ਲੇ + ਟ = ਪਲੇਟ
ਸ਼ + ਲੇ + ਟ = ਸ਼ਲੇਟ	ਮੇ + ਲ = ਮੇਲ	ਪ + ਲੇ + ਟ = ਪਲੇਟ
س + ل + ی + ت = سلیٹ	م + ل + ی + ت = میل	پ + ل + ی + ت = پلیٹ
ਰੇ + ਲ = ਰੇਲ	ਤੇ + ਲ = ਤੇਲ	ਦੇ + ਰ = ਦੇਰ
ਰੇ + ਲ = ਰੇਲ	ਤੇ + ਲ = ਤੇਲ	ਦੇ + ਰ = ਦੇਰ
ر + ل + ی = ریل	ت + ی + ل = تیل	د + ی + ر = دیر

ਸਵੇਰੇ ਸਵੇਰੇ ਜਾਗ। ਸਲੇਟ 'ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖ।
ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗੇ ਮੱਥਾ ਨਾ ਟੇਕ। ਪਲੇਟ ਵਿਚ ਸੇਬ ਰੱਖ।
ਨਹਾ ਕੇ ਪਾਠ ਕਰ। ਗੁਟਕਾ ਹੁਮਾਲ ਵਿਚ ਵਲੇਟ।
ਤੇਰੇ ਭਾਣੇ ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ। ਨਿਤਨੇਮ ਕਰ।
ਕੇਸ ਵਾਹ ਤੇ ਦਸਤਾਰ ਸਜਾ। ਸਵੇਰੇ ਸਵੇਰੇ ਗੁਰੂਦੁਆਰੇ ਜਾਹ।
ਕਰ ਸੇਵਾ ਤੇ ਖਾਹ ਮੇਵਾ। ਸ਼ੇਰ ਬਣ। ਗਿੱਦੜ ਨਾ ਬਣ।
ਲਾਰੇ ਨਾ ਲਾ। ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਦੇ ਅਸੂਲ ਯਾਦ ਕਰ।
ਸੀਸੇ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸੂਰਤ ਵੇਖ।

ਦੁਲਾਈਆਂ (^) ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ

(ਫੁਲਾਈਆਂ ' ^ ' ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ)

ਮੈ + ਲ = ਮੈਲ

ਮੈ + ਲ = ਮੈਲ

میل + ی + ل

ਕ + ਰ + ਨੈ + ਲ = ਕਰਨੈਲ

ਕ + ਰ + ਨੈ + ਝ = ਕਰਨੈਲ

کرنیل + ی + ن + ر + ل

ਸਵੇਰੇ ਸਵੇਰੇ ਸੈਰ ਕਰ।

ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅਰਾਮ ਨਾਲ ਬੈਠ।

ਗੁਰੂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣ।

ਬੈਲੇ ਵਿਚ ਆਟਾ ਪਾ।

ਪੈਰ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਹ।

ਐਤਵਾਰ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸ਼ਬਦ ਯਾਦ ਕਰ।

ਭੈੜੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰ।

ਜੈ ਮਾਲਾ ਪਾਣਾ ਮਨਮਤ ਹੈ।

ਜੈਸੀ ਕਰਨੀ ਵੈਸੀ ਭਰਨੀ।

ਪੈ + ਸਾ = ਪੈਸਾ

ਪੈ + ਸਾ = ਪੈਸਾ

پیسہ + ی + س + ا

ਥੈ + ਲਾ = ਥੈਲਾ

ਥੈ + ਲਾ = ਥੈਲਾ

تھیلہ + ی + ل + ا

ਜਰਨੈਲ ਖਾਣਾ ਬਣਾ।

ਕੀਰਤਨ ਪੈਸਾ ਲੈ ਕੇ ਨਾ ਕਰ।

ਸਭ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਹਨ।

ਝੋਨੇ ਦੀ ਪੈਲੀ ਵੇਖ।

ਸਕੂਲ ਜਾ ਕੇ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹ।

ਸ਼ੈਤਾਨ ਨਾ ਬਣ।

ਮਨ ਦੀ ਮੈਲ ਨਾਮ ਨਾਲ ਲਾਹ।

ਭੈੜੀ ਆਦਤ ਛੱਡ।

ਮੈ + ਦਾ + ਨ = ਮੈਦਾਨ

ਮੈ + ਦਾ + ਨ = ਮੈਦਾਨ

میدان + ی + د + ا + ن

ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵੈਰ ਨਾ ਕਰ।

ਵੈਰੀ ਨਾ ਸਮਝ।

ਬੈਲ ਵਰਗਾ ਉਦਮੀ ਬਣ।

ਹੋੜੇ (^) ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ

(ਹੋੜੇ ' ^ ' ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ)

ਮੋ + ਰ = ਮੋਰ

ਮੋ + ਰ = ਮੋਰ

مور + و + م

ਮੋ + ਟ + ਰ = ਮੋਟਰ

ਮੋ + ਟ + ਰ = ਮੋਟਰ

موتور + و + ت + م

ਚੋ + ਰ = ਚੋਰ

ਚੋ + ਰ = ਚੋਰ

چور + و + چ

ਸੋ + ਰ = ਸੋਰ

ਸੋ + ਰ = ਸੋਰ

شور + و + س

ਚ + ਕੋ + ਰ = ਚਕੋਰ

ਚ + ਕੋ + ਰ = ਚਕੋਰ

چکور + و + ک + چ

ਚਲੋ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੀਏ।

ਉਸ ਕੋਲ ਮੇਰਾ ਪੈਨ ਹੈ।

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਬੋਲ, ਫਿਲਮੀ ਗੀਤ ਨਾ ਬੋਲ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣੋ।

ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਤੋਲੋ।

ਫੋਟੋ ਦੀ ਪੂਜਾ ਨਾ ਕਰੋ।

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜਪੋ।

ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਸੁਰਤ ਇਕਾਗਰ ਕਰ ਕੇ ਬੈਠੋ।

ਮਨ ਦੀ ਭਟਕਣ ਪ੍ਰਭੂ-ਨਾਮ ਨਾਲ ਰੋਕੋ।

ਵੇਖੋ ਨਿਰਮਲ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਬਿਨ ਸੋਚੇ ਮੂੰਹ ਨਾ ਖੋਲੋ।

ਗੁਰੂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖੋ।

ਘੋੜੇ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਕਰਨੀ ਸਿਖੋ।

ਸਦਾ ਸੋਚ ਕੇ ਬੋਲੋ।

ਜੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੋਸ਼ ਰੱਖੋ।

ਬੋਲੋ ਸੋ ਨਿਹਾਲ।

ਸੂਰਬੀਰ ਯੋਧਾ ਬਣੋ।

ਕਨੌੜੇ (~) ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ
(ਕਨੌੜੇ 'ੀ' ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ)

ਦੋ + ਝ = ਦੋੜ	ਫ਼ੋ + ਜ = ਫ਼ੋਜ	ਨੌ + ਕ + ਰ = ਨੌਕਰ
ਦੀ + ਝ = ਦੀਝ دو+و+و	ਫੀ + ਜ = ਫੀਜ ف+و+و	ਨੀ + ਕ + ਰ = ਨੀਕਰ ن+و+و
ਮੋ + ਲਿ + ਕ = ਮੌਲਿਕ	ਮੋ + ਜ = ਮੋਜ	
ਮੀ + ਲਿ + ਕ = ਮੌਲਿਕ م+و+و	ਮੀ + ਜ = ਮੀਜ م+و+و	

ਕਿਸੇ ਦੀ ਮੋਤ ਵੇਲੇ ਨਾ ਰੋਵੋ, ਪਾਠ ਕਰੋ।

ਫ਼ੋਜ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਹੋਣਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਜ ਹੈ।

ਦੌਲਤ ਦਾ ਮਾਣ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਤਾਬਿਆ ਬੈਠੇ ਸਿੱਖ ਲਈ ਕੋਲੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਰੱਖੋ।

ਔਰਤ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰੋ।

ਮਖੌਲ ਨਾ ਕਰੋ।

ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਕਰੋ।

ਗੁਰਸਿੱਖ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੌਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ !

ਕੀਰਤਨ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਚੰਗਾ ਹੈ।

ਨਗਰ ਕੀਰਤਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੋ ਤੇ ਰੋਣਕ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰੋ।

ਔਖ-ਸੌਖ ਵਿੱਚ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਮ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰੋ।

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਇਕ ਬਹਾਦਰ ਕੌਮ ਹੈ।

ੳ ਅ ਏ ਦੀਆਂ ਲਗਾਂ-ਮਾਤਰਾਂ (ਯੁਝਾ ਏਝਾ ਈਝੀ ਕੀ ਸਾਥਾਏਂ)

1.	1	ਉ	ਉਸ	ਚਸ	ਉਛਾਲ	ਚਛਾਲ	ਉਜਾੜ	ਚਜਾੜ	ਉਦਾਸ	ਚਦਾਸ	ਉਪਦੇਸ਼	ਚਪਦੇਸ਼
			اس		اُچھال	اُچھال	اُجاڑ	اُجاڑ	اُداس	اُداس	اُپدیش	اُپدیش
	2	ਊ	ਊਜ	ਯੁਜ	ਊਤ	ਯੁਤ	ਊਧਮ	ਯੁਧਮ	ਊਲ	ਯੁਲ	ਕਮਾਊ	ਕਮਾਯੁ
			اُوج		اُوت	اُوت	اُدھم	اُدھم	اُول	اُول	کماؤ	کماؤ
	3	ਓ	ਓਟ	ਔਟ	ਓਸ	ਔਸ	ਓਹੋ	ਔਹੋ	ਓਲੇ	ਔਲੇ		
			اُٹ		اُس	اُس	اُهو	اُهو	اُولہ	اُولہ		
2.	1	ਆ	ਆਹ	ਆਹ	ਆਟਾ	ਆਟਾ	ਆਗਰਾ	ਆਗਰਾ	ਆਨਾ	ਆਨਾ	ਆਦਤ	ਆਦਤ
			آہ		آٹا	آٹا	آگرہ	آگرہ	آنا	آنا	آدت	آدت
	2	ਐ	ਐਨ	ਐਨ	ਐਨਕ	ਐਨਕ	ਐਸ਼	ਐਸ਼	ਐਬੀ	ਐਬੀ		
			اين		اينک	اينک	ايش	ايش	ايبی	ايبی		
	3	ਔ	ਔਰਤ	ਔਰਤ	ਔਸਤ	ਔਸਤ	ਔਲਾਦ	ਔਲਾਦ	ਔਕਾਤ	ਔਕਾਤ		
			عورت		اوسط	اوسط	اولاد	اولاد	اوکات	اوکات		
3.	1	ਇ	ਇਸ	ਇਸ	ਇਤਨਾ	ਇਤਨਾ	ਇਸਕਾ	ਇਸਕਾ	ਇਮਲੀ	ਇਮਲੀ		
			اس		اتنا	اتنا	اسکا	اسکا	املی	املی		
	2	ਈ	ਈਦ	ਈਦ	ਈਸਾ	ਈਸਾ	ਈਮਾਨ	ਈਮਾਨ	ਈਸਾਈ	ਈਸਾਈ		
			عيد		عيسى	عيسى	ایمان	ایمان	ايسائي	ايسائي		
	3	ਏ	ਏਕੜ	ਏਕੜ	ਏਕਤਾ	ਏਕਤਾ	ਏਲਚੀ	ਏਲਚੀ				
			ایکڑ		ایکته	ایکته	اپلی	اپلی				

ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਟਿੱਪੀ (°) ਬਿੰਦੀ (`) ਅੱਧਕ (~) ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ

(°) ਟਿੱਪੀ : ਨੋਟ - ਮੁਕਤੇ, ਸਿਹਾਰੀ, ਔਕੜ ਤੇ ਦੁਲੈਕੜੇ ਨਾਲ ਟਿੱਪੀ ਲਗਦੀ ਹੈ।

ਮੁਕਤਾ (मुक्ता) : ਅੰਤ (अंत), ਸੰਤ (संत), ਰੰਗ (रंग), ਬੰਬ (बंब), ਬੰਦੂਕ (बंदूक)
 مکتہ انت سنت رنگ بمبندوق

ਸਿਹਾਰੀ (सिंहारी) : ਸਿੰਘ (सिंघ), ਹਿੰਦ (हिंद), ਸਿੰਧ (सिंध)
 سہاری سنگھ ہند سندھ

ਔਕੜ (औकड़) : ਸੁੰਦਰ (सुंदर), ਧੁੰਧ (धुंध)
 عوڪڑ سندر دھندھ

ਦੁਲੈਕੜੇ (दुलैकड़े) : ਕੂੰਜ (कूज), ਗੂੰਜ (गूज), ਪੂੰਜੀ (पूंजी)
 دو لیکڑے کونج گونج پونجی

ਨੋਟ : ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਟਿੱਪੀ (°) ਦੀ ਥਾਂ ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਬਿੰਦੀ (`) ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜ ਕਕਾਰ ਧਾਰਨ ਕਰਨੇ ਹਰ ਸਿੱਖ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ।

ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਜੈਕਾਰਾ ਲਾਇਆ ਤੇ ਵੈਰੀ ਭੱਜ ਗਏ।

ਹਰ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਰਹਿਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਕਦੀ ਭੁੱਲ ਕੇ ਵੀ ਤੰਬਾਕੂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਨਾ ਆਉਣ ਦਿਓ।

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਕੀਰਤਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਪੰਜ ਤਖ਼ਤ ਹਨ।

ਬਿੰਦੀ (`) (बिंदी) بِنْدِي

ਨੋਟ : ਬਿੰਦੀ ਛੇ ਲਗਾਂ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਹੈ- ਕੰਨਾ, ਬਿਹਾਰੀ, ਲਾਂ, ਦੁਲਾਵਾਂ, ਹੋੜਾ 'ਤੇ ਕਨੋੜਾ।

ਮਾਂ (मां) ਜੀਂਦ (जींद), ਗੋਂਦ (गोंद), ਬੈਂਡ (बैंड), ਫੋਂਗ (ਫੋਂਗ), ਸੌਫ (सौफ)
 मां जीन्द गोंद बैंड फोंग سौफ

ਨੋਟ : ਉ ਨਾਲ ਬਿੰਦੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਟਿੱਪੀ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ : ਉਗਲੀ (उंगली) ਉਘ (उंघ)
 انگلی اُنْگھ

ਜਦੋਂ ਸਿੱਖ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਫਤਹਿ ਬੁਲਾਂਦੇ ਹਨ।

ਹੁਣ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਖੰਡੇ-ਬਾਟੇ ਦੀ ਪਾਹੁਲ ਛਕ ਕੇ ਹੀ ਸਾਂਝੇ ਪਰਿਵਾਰ ਖਾਲਸਾ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਸਿੱਖ ਬੱਚੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਿਰ 'ਤੇ ਦਸਤਾਰ ਸਜਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਜੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਕੇਸ ਕਟਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਅੱਧਕ (˘) ਦੀ ਵਰਤੋਂ

ਆਖੇ ਅਖ਼ਰਾਂ (˘)ਕਾ ਪ੍ਰਯੋਗ

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਦੂਹਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਧਕ (˘) ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ ਅੱਧੇ ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਨੋਟ : ਅੱਧਕ ਤਿੰਨ ਲਗਾਂ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਹੈ- ਮੁਕਤਾ, ਸਿਹਾਰੀ ਅਤੇ ਔਕੜ

ਬੱਚਾ (बच्चा), ਮੱਖੀ (मकखी), ਮੱਛਰ (मच्छर), ਪੱਥਰ (पत्थर), ਬਿੱਲੀ (बिल्ली)

بچا

مکھی

مچھر

پتھر

بلی

ਸੱਪ ਹੱਥ ਜੱਗ ਟੱਲੀ ਛੱਲੀ ਦਿੱਲੀ ਜੁੱਤੀ ਚਿੱਟੀ ਪੱਤਾ ਨੱਕ

ਮੈਨੂੰ ਦਸ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸ।

ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਸ਼ਬਦ ਬੋਲ, ਤੇਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ।

ਮੀਰ ਮਨੂੰ ਵੇਲੇ ਪੱਤਾ ਪੱਤਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਵੈਰੀ ਸੀ। ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਪੱਖਾ ਝੱਲ।

ਤੱਕੜੀ ਵਿੱਚ ਆਟਾ ਤੋਲ।

ਤਕੜੀ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਹੱਥ ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਨਾ ਬੈਠ। ਉਦਮ ਕਰ।

ਰੱਸੇ ਨਾਲ ਲੱਕੜਾਂ ਬੰਨ੍ਹ। ਜੁੱਤੀ ਪਾ।

ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ 'ਰ' ਦੀ ਵਰਤੋਂ

ਪੰਜਾਬੀ ਕ ਹਿੰਦੀ ਸੌਂ 'ਰ' ਕਾ ਪ੍ਰਯੋਗ

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ 'ਰ' ਪੂਰਾ ਤੇ ਪੈਰੀ (˘) ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪੂਰਾ ਰ	-	ਦਰ	ਕਰ	ਦਰਬਾਰ	ਸਰਕਾਰ	ਸਰਦਾਰ
ਪੂਰਾ ਰ	-	ਦਰ	ਕਰ	ਦਰਬਾਰ	ਸਰਕਾਰ	ਸਰਦਾਰ
ਪੈਰੀ ਰ	-	ਪ੍ਰੀਤ	ਪ੍ਰਣ	ਪ੍ਰੇਰਣਾ	ਸ਼੍ਰੇਣੀ	
ਪੈਰੀ ਰ	-	ਪ੍ਰੀਤ	ਪ੍ਰਣ	ਪ੍ਰੇਰਣਾ	ਸ਼੍ਰੇਣੀ	
ਪੈਰੀ ਰ	-	ਪ੍ਰੀਤ	ਪ੍ਰਣ	ਪ੍ਰੇਰਣਾ	ਸ਼੍ਰੇਣੀ	
ਪੈਰੀ ਰ	-	ਪ੍ਰੀਤ	ਪ੍ਰਣ	ਪ੍ਰੇਰਣਾ	ਸ਼੍ਰੇਣੀ	
ਪੈਰੀ ਰ	-	ਪ੍ਰੀਤ	ਪ੍ਰਣ	ਪ੍ਰੇਰਣਾ	ਸ਼੍ਰੇਣੀ	
ਪੈਰੀ ਰ	-	ਪ੍ਰੀਤ	ਪ੍ਰਣ	ਪ੍ਰੇਰਣਾ	ਸ਼੍ਰੇਣੀ	
ਪੈਰੀ ਰ	-	ਪ੍ਰੀਤ	ਪ੍ਰਣ	ਪ੍ਰੇਰਣਾ	ਸ਼੍ਰੇਣੀ	
ਪੈਰੀ ਰ	-	ਪ੍ਰੀਤ	ਪ੍ਰਣ	ਪ੍ਰੇਰਣਾ	ਸ਼੍ਰੇਣੀ	

ਬੀਬਾ ਸਿੱਖ ਬੱਚਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਉਠਦਾ ਹੈ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਗੁਰਸਿੱਖ ਲਈ ਗਾਤਰੇ ਵਾਲੀ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਪਾਉਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਲੈਣ ਲੱਗਿਆਂ ਕਾਹਲੀ ਨਾ ਕਰੋ।

ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ 'ਰ' ਉੱਪਰ 'ਰ' ਤੇ ਹੇਠਾਂ 'ਰ' ਲਿਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਪੂਰਾ ਰ	-	ਹਰ	ਰੂਸ	ਰੇਸ਼ਮ	ਆਦਰ
ਪੂਰਾ ਰ	-	ਹਰ	ਰੂਸ	ਰੇਸ਼ਮ	ਆਦਰ
ਪੈਰੀ ਰ	-	ਵਰਗ	ਸੂਰਜ	ਕਰਮ	ਅਰਥ
ਪੈਰੀ ਰ	-	ਵਰਗ	ਸੂਰਜ	ਕਰਮ	ਅਰਥ
ਪੈਰੀ ਰ	-	ਵਰਗ	ਸੂਰਜ	ਕਰਮ	ਅਰਥ
ਪੈਰੀ ਰ	-	ਵਰਗ	ਸੂਰਜ	ਕਰਮ	ਅਰਥ
ਪੈਰੀ ਰ	-	ਵਰਗ	ਸੂਰਜ	ਕਰਮ	ਅਰਥ
ਪੈਰੀ ਰ	-	ਵਰਗ	ਸੂਰਜ	ਕਰਮ	ਅਰਥ
ਪੈਰੀ ਰ	-	ਵਰਗ	ਸੂਰਜ	ਕਰਮ	ਅਰਥ
ਪੈਰੀ ਰ	-	ਵਰਗ	ਸੂਰਜ	ਕਰਮ	ਅਰਥ

ਦੁੱਤ ਅੱਖਰ (ਦ੍ਵਿਤ ਅਖਰ)

ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੁੱਤ ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਰ, ਵ, ਹ ਹੀ ਅੱਖਰਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਅੱਖਰ ਨਾਲ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਅੱਖਰ ਪੈਰ ਹੇਠ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਉਸ ਜੁੜਵੇਂ ਅੱਖਰ ਨਾਲ ਲੱਗਣ ਵਾਲੀ ਲਗ-ਮਾਤਰ ਪੈਰ ਅੱਖਰ ਨਾਲ ਬੋਲਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ-ਕੋੜ, ਫ਼ਿਜ਼।

ت	-	پُڑ	پُہ	پِہیپل	پُہا	گِہ	سِہٹ	کُہ	پُہٹا	پُہ
ر	-	پُہ	پُہ	پِہیپل	پُہا	گِہ	سِہٹ	کُہ	پُہٹا	پُہ
و		پُہ	پُہ	پِہیپل	پُہا	گِہ	سِہٹ	کُہ	پُہٹا	پُہ

ਪ੍ਰਭੂ-ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਢੰਗ, ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਖ਼ਲਕਤ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਪੈਰੀ ਵ -	ਸੁਰ	ਸੁਛ	ਤਪ੍ਰਸਾਦਿ	ਨਮਸਤੁੰ	ਸੈਮਾਨ
	ਸੁਰ	ਸੁਚੁ	ਤਵਪ੍ਰਸਾਦਿ	ਨਮਸਤੁਵੰ	ਸਵੈਮਾਨ
	ਸੁਰ	ਸੁਚੁ	ਤੋਪ੍ਰਸਾਦਿ	ਨਮਸਤੁਨ	ਸੁਵੈਮਾਨ
ਪੈਰੀ ਹਾਹਾ	ਪੜੁ	ਗੜੁ	ਚੜੁ	ਦਿੜੁ	ਕੁੜੁਨਾ
	ਪੜੁ	ਗੜੁ	ਚੜੁ	ਦੜੁ	ਕੁੜੁਨਾ
	ਪੜੁ	ਗੜੁ	ਚੜੁ	ਦੜੁ	ਕੁੜੁਨਾ

ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣੀ ਸਿੱਖਾਂ ਵਾਸਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਮਨ੍ਹਾਂ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹ, ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਕਰ।

ਸ਼ੈਮਾਨ ਤੇ ਅਣਖ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰ। ਭਰਮ ਦੇ ਪਰਦੇ ਖੋਲ੍ਹ।

ਆਤਮਿਕ ਜੀਵਨ ਦੀ ਉਚਾਈ ਚੜ੍ਹ।

ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਤੀਰਥ ਵਿੱਚ ਨ੍ਰਾਉਣਾ ਹੀ ਅਸਲ ਤੀਰਥ ਇਸ਼ਨਾਨ ਹੈ।

کرم، دھرم، ہر ش

ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਖਰਾਂ ਦੇ ਉੱਪਰ ਵੀ ਅੱਧੇ 'ਰ' ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਰਮ, ਧਰਮ, ਹਰਮ,

فَرْج و غیرہ فَرْج इत्यादि । ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ 'ਰ' ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਗੁਰਮੁਖੀ ਵਿੱਚ ਕਰਮ, ਧਰਮ, ਹਰਖ, ਫਰਜ਼ ਹੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ। ਇਵੇਂ ਹੀ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ 'ਰ' ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਸਗੋਂ 'ਰ'ਰ ਪਰਾ ਲਿਖੀਦਾ ਹੈ।

क्ष, त्र, ज्ञ, ऋ, श, ष

क्ष = क् + ष, त्र = त् + र, झ = ज् + ञ

ج+ں ت+ر ک+ش

1.	ਖ	ਛਿਣ	ਖੇਤਰ	ਖਿਮਾਂ	ਖੇਤਰਫਲ	ਕੁਰੁਕਸ਼ੇਤਰ
		ਖਾਣ	ਖੇਤਰ	ਖਾਮਾ	ਖੇਤਰਫਲ	ਕੁਰੁਖੇਤਰ
		ਸਕਸ਼ਨ	ਚਹਿਸ਼ਿਰ	ਚਹਮਾ	ਚਹਿਰ ਪਹਲ	ਕੁਰੂ ਚਹਿਸ਼ਿਰ
2.	ਤ	ਤਿਰਲੋਚਨ	ਤਰੁਟੀ	ਤਿਸੁਲ	ਤਿਬੇਈ	ਤਿਫਲਾ
		ਤਿਲੋਚਨ	ਤੁਟੀ	ਤਿਸ਼ੂਲ	ਤਿਵੇਣੀ	ਤਿਫਲਾ
		ਤਿਰਲੋਚਨ	ਤੁਟੀ	ਤਿਸ਼ੂਲ	ਤਿਵੇਣੀ	ਤਿਫਲਾ
3.	ਙ	ਗਿਆਨ	ਗਿਆਨ	ਗਿਆਨ	ਗਿਆਨ	ਗਿਆਨੀ
		ਗਿਆਨ	ਗਿਆਨ	ਗਿਆਨ	ਗਿਆਨ	ਗਿਆਨੀ
		ਗਿਆਨ	ਗਿਆਨ	ਗਿਆਨ	ਗਿਆਨ	ਗਿਆਨੀ

4.	ॠ	ਰਿਸ਼ੀ ॠਥਿ ਰਿਸ਼ੀ ਕਿਰਪਾਨ ਕ੍ਰਪਾਣ ਕਰਪਾਨ	ਰੁੱਤ ॠਤੁ ਰਿਤੁ ਕਿਸ਼ੀ ਕ੍ਰਿਥਿ ਕਿਰਿਸ਼ੀ	ਰਿਣ ॠਣ ਰਿਣ ਕਿਰਪਾ ਕ੍ਰਪਾ ਕਰਪਾ	ਰਿੱਧੀ ॠਧਿ ਰਿਧੀ ਹਿਰਦਾ ਹ੍ਰਦਯ ਹਰਦੈ	ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟਿ
----	---	--	---	--	--	--

ਨੋਟ : ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇੱਕੋ 'ਸ਼' ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਲਈ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ- श ਤੇ ष

1.	श श	ਸਾਂਤੀ शान्ति ਸ਼ਾਂਤੀ	ਵਿਸ਼ਾਲ विशाल ਵਿਸ਼ਾਲ	ਸ਼ਮਸ਼ਾਨ श्मशान ਸ਼ਮਸ਼ਾਨ	ਦ੍ਰਿਸ਼ दृश्य ਦ੍ਰਿਸ਼	ਸ਼ੁਧ शुद्ध ਸ਼ੁਧ	ਮਸ਼ੀਨ मशीन ਮਸ਼ੀਨ
2.	ष श	ਵਰਖਾ वर्षा ਵਰਸ਼ਾ	ਪੁਰਸ਼ पुरुष ਪੁਰੁਸ਼	ਦੋਸ਼ दोष ਦੋਸ਼	ਰੋਸ਼ रोष ਰੋਸ਼	ਆਸ਼ਾਫ਼ आषाढ़ ਆਸ਼ਾਫ਼	ਨਿਸ਼ਕਾਮ निष्काम ਨਿਸ਼ਕਾਮ
3.	श-ष स-श	ਵਿਸ਼ਿਸ਼ਟ विशिष्ट ਵਿਸ਼ਿਸ਼ਟ	ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ विश्लेषण ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼ विशेष ਵਿਸ਼ੇਸ਼	ਵਿਸ਼ੇਸ਼ विशेष ਵਿਸ਼ੇਸ਼	ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ विशेषण ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ विशेषण ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ

ਗੁਰਮੁਖੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਦੇ ਸਮੇਂ 'क्ष' ਅਕਸਰ 'ਛ' ਜਾਂ 'ਖ' ਨਾਲ ਵਟਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ

(ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਪਹਚਾਨ)

حروف کی پہچان

ਹ	ਰ	ਗ	ਸ	ਮ
ਹ	ਰ	ਗ	ਸ	ਮ
ح	ر	گ	س	م
ਟ	ੲ	ਫ	ਵ	ਵ
ਟ	ੲ	ਫ	ਵ	ਵ
ٹ	ک	ف	و	ان
ਤ	ਡ	ੜ	ਝ	ب
ਤ	ਡ	ੜ	ਝ	ب
ٲ	ڈ	ڑ	جھ	م
ਓ	ਪ	ਖ	ਧ	ਬ
ਓ	ਪ	ਖ	ਧ	ਬ
ا	پ	خ، کھ	دھ	تھ
ਘ	ਅ	ਨ	ਠ	ل
ਘ	ਅ	ਨ	ਠ	ل
گھ	اء	ن	ٹھ	ل
ਦ	ਚ	ਫ	ਜ	ک
ਦ	ਚ	ਫ	ج	ق
د	چ	ڤ	ج	ق
ਯ	ਬ	ਬ	ਣ	ڄ
ਯ	ਬ	ڄ	ण	ڄ
ی	ب	ڈ	آن	چھ

ਲਗਾਂ-ਮਾਤਰਾਂ

(ਮਾਤਰਾਏਂ)

मात्राएँ

ਮਾਤਰਾ ਦਾ ਨਾਮ	ਚਿੰਨ੍ਹ	ਸੁਰ	ਮਾਤਰਾ ਦਾ ਨਾਮ	ਚਿਹਨ	ਸੁਰ
ਮੁਕਤਾ	— (ਅ)	ਸ	ਮੁਕਤਾ	—	ਸ
ਕੰਨਾ	ˆ (ਆ)	ਸਾ	ਕੰਨਾ	ˆ	ਸਾ
ਸਿਹਾਰੀ	ˆ (ਇ)	ਸਿ	ਸਿਹਾਰੀ	ˆ	ਸਿ
ਬਿਹਾਰੀ	ˆ (ਈ)	ਸੀ	ਬਿਹਾਰੀ	ˆ	ਸੀ
ਔਕੜ	ˆ (ਉ)	ਸੁ	ਔਕੜ	ˆ	ਸੁ
ਦੁਲੈਕੜ	ˆ (ਊ)	ਸੂ	ਦੁਲੈਕੜ	ˆ	ਸੂ
ਲਾਂ	ˆ (ਏ)	ਸੇ	ਲਾਂ	ˆ	ਸੇ
ਦੁਲਾਈਆਂ	ˆ (ਏ)	ਸੈ	ਦੁਲਾਈਆਂ	ˆ	ਸੈ
ਹੋੜਾ	ˆ (ਓ)	ਸੋ	ਹੋੜਾ	ˆ	ਸੋ
ਕਨੌੜਾ	ˆ (ਔ)	ਸੌ	ਕਨੌੜਾ	ˆ	ਸੌ
ਟਿੱਪੀ	ˆ (ਅੰ)	ਸੰ	ਹਿੰਦੀ ਮੇਂ ਟਿੱਪੀ ਨਹੀਂ ਹੈ -		
ਬਿੰਦੀ	ˆ (ਅੰ)	ਸਾਂ	ਬਿੰਦੀ	ˆ	ਸਾਂ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੋਟ

1. ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਹਿੰਦੀ ਦੇ ਗ, ਟ, ਠ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ।

(ਪੰਜਾਬੀ ਵ ਹਿੰਦੀ ਕੇ ਗ, ਟ, ਠ ਮੇਂ ਕੋਈ ਅਨੁਤਰ ਨਹੀਂ) -

2. ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਲਿਪਿ ਅੱਖਰ ਤੋ ਮਿਲਤੇ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਪੰਜਾਬੀ ਹਿੰਦੀ ਮੇਂ ਧੁਨਿ ਬਿਨੁ ਹੈ।

ਮਨੁਰਜ਼ਿਲ ਲਿਪੀ ਤੋ ਮਿਲਤੀ ਹੈ - ਲਿਕਨ ਪੰਜਾਬੀ ਹਿੰਦੀ ਮੇਂ ਧੁਨੀ ਅੱਗ ਹੈ -

ਪੰਜਾਬੀ ਅੱਖਰ	ਪੰਜਾਬੀ ਉਚਾਰਣ	ਹਿੰਦੀ ਅੱਖਰ
ਪੰਜਾਬੀ ਅੱਖਰ	ਪੰਜਾਬੀ ਉਚਾਰਣ	ਹਿੰਦੀ ਅੱਖਰ
ਪੰਜਾਬੀ ਅੱਖਰ	ਪੰਜਾਬੀ ਉਚਾਰਣ	ਹਿੰਦੀ ਅੱਖਰ
ਪੰਜਾਬੀ ਅੱਖਰ	ਪੰਜਾਬੀ ਉਚਾਰਣ	ਹਿੰਦੀ ਅੱਖਰ
ਪੰਜਾਬੀ ਅੱਖਰ	ਪੰਜਾਬੀ ਉਚਾਰਣ	ਹਿੰਦੀ ਅੱਖਰ
ਪੰਜਾਬੀ ਅੱਖਰ	ਪੰਜਾਬੀ ਉਚਾਰਣ	ਹਿੰਦੀ ਅੱਖਰ
ਪੰਜਾਬੀ ਅੱਖਰ	ਪੰਜਾਬੀ ਉਚਾਰਣ	ਹਿੰਦੀ ਅੱਖਰ
ਪੰਜਾਬੀ ਅੱਖਰ	ਪੰਜਾਬੀ ਉਚਾਰਣ	ਹਿੰਦੀ ਅੱਖਰ
ਪੰਜਾਬੀ ਅੱਖਰ	ਪੰਜਾਬੀ ਉਚਾਰਣ	ਹਿੰਦੀ ਅੱਖਰ
ਪੰਜਾਬੀ ਅੱਖਰ	ਪੰਜਾਬੀ ਉਚਾਰਣ	ਹਿੰਦੀ ਅੱਖਰ
ਪੰਜਾਬੀ ਅੱਖਰ	ਪੰਜਾਬੀ ਉਚਾਰਣ	ਹਿੰਦੀ ਅੱਖਰ

(मुक्ते वाले शब्द) **मुक्ते वाले शब्द**

ਜ + ਲ	=	ਜਲ	ਹ + ਰ	=	ਹਰ
ਜ + ਲ	=	ਜਲ	ਹ + ਰ	=	ਹਰ
ل + ج	=	جل	ر + ه	=	هر
ਮ + ਟ + ਰ	=	ਮਟਰ	ਕ + ਲ + ਮ	=	ਕਲਮ
ਸ + ਟ + ਰ	=	ਸਟਰ	ਕ + ਲ + ਮ	=	ਕਲਮ
م + ط + ر	=	مطر	ق + ل + م	=	قلم

ਮਨ	ਤਰ	ਡਰ	ਕਰ	ਭਰ
ਮਨ	ਤਰ	ਡਰ	ਕਰ	ਭਰ
ਚਲ	ਛਲ	ਰਲ	ਹਲ	ਚਲ
ਚਲ	ਛਲ	ਰਲ	ਹਲ	ਚਲ
ਬਲ	ਦਸ	ਫੜ	ਲੜ	ਮਤ
ਬਲ	ਦਸ	ਫੜ	ਲੜ	ਮਤ
ਹਰ	ਤਪ	ਜਪ	ਫਲ	ਬਸ
ਹਰ	ਤਪ	ਜਪ	ਫਲ	ਬਸ
ਯਤਨ	ਚਮਕ	ਮਸਰ	ਖਬਰ	ਭਜਨ
ਯਤਨ	ਚਮਕ	ਮਸਰ	ਖਬਰ	ਭਜਨ
ਸਬਰ	ਨਕਲ	ਗਰਮ	ਸੜਕ	ਕਣਕ
ਸਬਰ	ਨਕਲ	ਗਰਮ	ਸੜਕ	ਕਣਕ
ਫਰਜ਼	ਖਬਰ	ਸਰਕਸ	ਬਰਤਨ	ਸ਼ਰਬਤ
ਫਰਜ਼	ਖਬਰ	ਸਰਕਸ	ਬਰਤਨ	ਸ਼ਰਬਤ
ਦਰਖਤ	ਪਤਝੜ	ਖਲਕਤ	ਕਸਰਤ	ਪਟਸਨ
ਦਰਖਤ	ਪਤਝੜ	ਖਲਕਤ	ਕਸਰਤ	ਪਟਸਨ

ਘਰ ਚਲ।	ਖਬਰ ਪੜ।	ਬਚਤ ਕਰ।
ਘਰ ਚਲ।	ਖਬਰ ਪੜ।	ਬਚਤ ਕਰ।
ਕਸਰਤ ਕਰ।	ਕਲ ਸਫਰ ਕਰ।	ਭਜਨ ਕਰ।
ਕਸਰਤ ਕਰ।	ਕਲ ਸਫਰ ਕਰ।	ਭਜਨ ਕਰ।
ਝਟਪਟ ਘਰ ਚਲ।		
ਝਟਪਟ ਘਰ ਚਲ।		

ਮੁਹਾਰਨੀ

ਏ ਬਹਾਰ ਕੁਹਰੀ ਏਹੀ ਲਕੁਣੀ ਏ-

ਬਾਰਹਖਡੀ

ਆਡਾ	ਅ	ਆ	ਇ	ਈ	ਉ	ਊ	ਏ	ਐ	ਓ	ਔ	ਅੰ	ਅਂ
	ਅ	ਆ	ੲ	ੲ	ੳ	ਊ	ਏ	ਐ	ਓ	ਔ	ਅੰ	ਅਂ
ਸੰ	ਸ	ਸਾ	ਸਿ	ਸੀ	ਸੁ	ਸੂ	ਸੇ	ਸੈ	ਸੋ	ਸੌ	ਸੰ	ਸਂ
	ਸ	ਸਾ	ਸਿ	ਸੀ	ਸੁ	ਸੂ	ਸੇ	ਸੈ	ਸੋ	ਸੌ	ਸੰ	ਸਂ
ਹ	ਹ	ਹਾ	ਹਿ	ਹੀ	ਹੁ	ਹੂ	ਹੇ	ਹੈ	ਹੋ	ਹੌ	ਹੰ	ਹਂ
	ਹ	ਹਾ	ਹਿ	ਹੀ	ਹੁ	ਹੂ	ਹੇ	ਹੈ	ਹੋ	ਹੌ	ਹੰ	ਹਂ
ਕ	ਕ	ਕਾ	ਕਿ	ਕੀ	ਕੁ	ਕੂ	ਕੇ	ਕੈ	ਕੋ	ਕੌ	ਕੰ	ਕਂ
	ਕ	ਕਾ	ਕਿ	ਕੀ	ਕੁ	ਕੂ	ਕੇ	ਕੈ	ਕੋ	ਕੌ	ਕੰ	ਕਂ
ਖ	ਖ	ਖਾ	ਖਿ	ਖੀ	ਖੁ	ਖੂ	ਖੇ	ਖੈ	ਖੋ	ਖੌ	ਖੰ	ਖਂ
	ਖ	ਖਾ	ਖਿ	ਖੀ	ਖੁ	ਖੂ	ਖੇ	ਖੈ	ਖੋ	ਖੌ	ਖੰ	ਖਂ
ਗ	ਗ	ਗਾ	ਗਿ	ਗੀ	ਗੁ	ਗੂ	ਗੇ	ਗੈ	ਗੋ	ਗੌ	ਗੰ	ਗਂ
	ਗ	ਗਾ	ਗਿ	ਗੀ	ਗੁ	ਗੂ	ਗੇ	ਗੈ	ਗੋ	ਗੌ	ਗੰ	ਗਂ
ਘ	ਘ	ਘਾ	ਘਿ	ਘੀ	ਘੁ	ਘੂ	ਘੇ	ਘੈ	ਘੋ	ਘੌ	ਘੰ	ਘਂ
	ਘ	ਘਾ	ਘਿ	ਘੀ	ਘੁ	ਘੂ	ਘੇ	ਘੈ	ਘੋ	ਘੌ	ਘੰ	ਘਂ
ਙ	ਙ	ਙਾ	ਙਿ	ਙੀ	ਙੁ	ਙੂ	ਙੇ	ਙੈ	ਙੋ	ਙੌ	ਙੰ	ਙਂ
	ਙ	ਙਾ	ਙਿ	ਙੀ	ਙੁ	ਙੂ	ਙੇ	ਙੈ	ਙੋ	ਙੌ	ਙੰ	ਙਂ
ਚ	ਚ	ਚਾ	ਚਿ	ਚੀ	ਚੁ	ਚੂ	ਚੇ	ਚੈ	ਚੋ	ਚੌ	ਚੰ	ਚਂ
	ਚ	ਚਾ	ਚਿ	ਚੀ	ਚੁ	ਚੂ	ਚੇ	ਚੈ	ਚੋ	ਚੌ	ਚੰ	ਚਂ
ਛ	ਛ	ਛਾ	ਛਿ	ਛੀ	ਛੁ	ਛੂ	ਛੇ	ਛੈ	ਛੋ	ਛੌ	ਛੰ	ਛਂ
	ਛ	ਛਾ	ਛਿ	ਛੀ	ਛੁ	ਛੂ	ਛੇ	ਛੈ	ਛੋ	ਛੌ	ਛੰ	ਛਂ
ਜ	ਜ	ਜਾ	ਜਿ	ਜੀ	ਜੁ	ਜੂ	ਜੇ	ਜੈ	ਜੋ	ਜੌ	ਜੰ	ਜਂ
	ਜ	ਜਾ	ਜਿ	ਜੀ	ਜੁ	ਜੂ	ਜੇ	ਜੈ	ਜੋ	ਜੌ	ਜੰ	ਜਂ
	ਯ	ਯਾ	ਯਿ	ਯੀ	ਯੁ	ਯੂ	ਯੇ	ਯੈ	ਯੋ	ਯੌ	ਯੰ	ਯਂ
	ਯ	ਯਾ	ਯਿ	ਯੀ	ਯੁ	ਯੂ	ਯੇ	ਯੈ	ਯੋ	ਯੌ	ਯੰ	ਯਂ

झ	झ	झा	झि	झी	झु	झू	झे	झै	झो	झौ	झं	झः
ज	ज	जा	जि	जी	जु	जू	जे	जै	जो	जौ	जं	जः
ट	ट	टा	टि	टी	टु	टू	टे	टै	टो	टौ	टं	टः
ठ	ठ	ठा	ठि	ठी	ठु	ठू	ठे	ठै	ठो	ठौ	ठं	ठः
ड	ड	डा	डि	डी	डु	डू	डे	डै	डो	डौ	डं	डः
ढ	ढ	ढा	ढि	ढी	ढु	ढू	ढे	ढै	ढो	ढौ	ढं	ढः
ण	ण	णा	णि	णी	णु	णू	णे	णै	णो	णौ	णं	णः
त	त	ता	ति	ती	तु	तू	ते	तै	तो	तौ	तं	तः
थ	थ	था	थि	थी	थु	थू	थे	थै	थो	थौ	थं	थः
द	द	दा	दि	दी	दु	दू	दे	दै	दो	दौ	दं	दः
ध	ध	धा	धि	धी	धु	धू	धे	धै	धो	धौ	धं	धः
	ड्ह	डाह	डिह	डीह	डुह	डूह	डेह	डैह	डोह	डौह	डंह	डहः

न	न	ना	नि	नी	नु	नू	ने	नै	नो	नौ	नं	नः
	ن	نا	نِ	نی	نُ	نُو	نے	نِے	نُو	نوں	نہ	نہ
प	प	पा	पि	पी	पु	पू	पे	पै	पो	पौ	पं	पः
	پ	پا	پِ	پی	پُ	پُو	پے	پِے	پُو	پوں	پہ	پہ
फ	फ	फा	फि	फी	फु	फू	फे	फै	फो	फौ	फं	फः
	ف	فا	فِ	فی	فُ	فُو	فے	فِے	فُو	فوں	فہ	فہ
ब	ब	बा	बि	बी	बु	बू	बे	बै	बो	बौ	बं	बः
	ب	با	بِ	بی	بُ	بُو	بے	بِے	بُو	بوں	بہ	بہ
भ	भ	भा	भि	भी	भु	भू	भे	भै	भो	भौ	भं	भः
	بھ	بھا	بھِ	بھی	بھُ	بھُو	بھے	بھِے	بھُو	بھوں	بھہ	بھہ
म	म	मा	मि	मी	मु	मू	मे	मै	मो	मौ	मं	मः
	م	ما	مِ	می	مُ	مُو	مے	مِے	مُو	موں	مہ	مہ
य	य	या	यि	यी	यु	यू	ये	यै	यो	यौ	यं	यः
	ی	یا	یِ	یِ	یُ	یُو	یے	یِے	یُو	یوں	یہ	یہ
र	र	रा	रि	री	रु	रू	रे	रै	रो	रौ	रं	रः
	ر	را	رِ	ری	رُ	رُو	رے	رِے	رُو	روں	رہ	رہ
ल	ल	ला	लि	ली	लु	लू	ले	लै	लो	लौ	लं	लः
	ل	لا	لِ	لی	لُ	لُو	لے	لِے	لُو	लों	لہ	لہ
व	व	वा	वि	वी	वु	वू	वे	वै	वो	वौ	वं	वः
	و	وا	وِ	وی	وُ	وُو	وے	وِے	وُو	ووں	وہ	وہ
ड़	ड़	ड़ा	ड़ि	ड़ी	डु	डू	ड़े	ड़ै	ड़ो	ड़ौ	ड़ं	ड़ः
	ڑ	ڑا	ڑِ	ڑی	ڑُ	ڑُو	ڑے	ڑِے	ڑُو	ڑوں	ڑہ	ڑہ

English	ਪੰਜਾਬੀ ਗਿਣਤੀ		ਹਿੰਦੀ ਗਿਣਤੀ		اردو گنتی	
Numral	ਅੰਕਾ ਵਿੱਚ	ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ	ਅੰਕਾਂ ਮੇਂ	ਸ਼ਬਦਾਂ ਮੇਂ	تعداد میں	الفاظ میں
0	੦	ਸਿਫਰ	੦	ਸ਼ੂਨ੍ਯ	੦	صفر (sifar)
1	੧	ਇਕ	੧	ਏਕ	੧	ایک (ek)
2	੨	ਦੋ	੨	ਦੋ	੨	دو (do)
3	੩	ਤਿੰਨ	੩	ਤੀਨ	੩	تین (tīn)
4	੪	ਚਾਰ	੪	ਚਾਰ	੪	چار (chār)
5	੫	ਪੰਜ	੫	ਪਾਂਚ	੫	پانچ (pāñch)
6	੬	ਛੇ	੬	ਛ:	੬	چھ (chhah)
7	੭	ਸੱਤ	੭	ਸਾਤ	੭	سات (sāt)
8	੮	ਅੱਠ	੮	ਆਠ	੮	آٹھ (āṭh)
9	੯	ਨੌ	੯	ਨੀ	੯	نو (nau)
10	੧੦	ਦਸ	੧੦	ਦਸ	੧੦	دس (das)
11	੧੧	ਗਿਆਰਾਂ	੧੧	ਗਧਾਰਹ	੧੧	گیارہ (gyārah)
12	੧੨	ਬਾਰਾਂ	੧੨	ਬਾਰਹ	੧੨	بارہ (bārah)
13	੧੩	ਤੇਰਾਂ	੧੩	ਤੇਰਹ	੧੩	تیرہ (tērah)
14	੧੪	ਚੌਦਾਂ	੧੪	ਚੌਦਹ	੧੪	چودہ (chaudah)
15	੧੫	ਪੰਦਰਾਂ	੧੫	ਪਨ੍ਦਰਹ	੧੫	پندرہ (pamdrah)
16	੧੬	ਸੋਲ੍ਹਾਂ	੧੬	ਸੌਲਹ	੧੬	سولہ (solah)
17	੧੭	ਸਤਾਰਾਂ	੧੭	ਸਤਰਹ	੧੭	سترہ (satrah)
18	੧੮	ਅਠਾਰਾਂ	੧੮	ਅਠਾਰਹ	੧੮	اٹھارہ (aṭṭhārah)
19	੧੯	ਉੱਨੀ	੧੯	ਤਨ੍ਨੀਸ	੧੯	انیس (unnis)
20	੨੦	ਵੀਹ	੨੦	ਬੀਸ	੨੦	بیس (bīs)
21	੨੧	ਇੱਕੀ	੨੧	ਏਕੀਸ	੨੧	ایکیس (ikkīs)
22	੨੨	ਬਾਈ	੨੨	ਬਾਇਸ	੨੨	بائیس (bāīs)
23	੨੩	ਤੇਈ	੨੩	ਤੇਇਸ	੨੩	تیس (tēīs)
24	੨੪	ਚੌਵੀ	੨੪	ਚੌਬੀਸ	੨੪	چوبیس (chaubīs)
25	੨੫	ਪੱਚੀ	੨੫	ਪਚੀਸ	੨੫	پچیس (pachchīs)
26	੨੬	ਛੱਬੀ	੨੬	ਛਬੀਸ	੨੬	چھبیس (chhabbīs)
27	੨੭	ਸਤਾਈ	੨੭	ਸਤ੍ਤਾਇਸ	੨੭	ستائیس (sattāīs)

English	ਪੰਜਾਬੀ ਗਿਣਤੀ		ਹਿੰਦੀ ਗਿਣਤੀ		ਭੜ੍ਹ ਗਿਣਤੀ	
28	੨੮	ਅਠਾਈ	੨੮	ਅਠਾਈਸ	੨੮	(aṭṭhāis) اٹھاس
29	੨੯	ਉੱਨਤੀ	੨੯	ਤਨਤੀਸ	੨੯	(untīs) انتیس
30	੩੦	ਤੀਹ	੩੦	ਤੀਸ	੩੦	(tīs) تیس
31	੩੧	ਇੱਕਤੀ	੩੧	ਇਕਤੀਸ	੩੧	(iktīs) اکتیس
32	੩੨	ਬੱਤੀ	੩੨	ਬਤਤੀਸ	੩੨	(battīs) بتیس
33	੩੩	ਤੇਤੀ	੩੩	ਤੈਤੀਸ	੩੩	(taimtīs) تینتیس
34	੩੪	ਚੌਤੀ	੩੪	ਚੌਂਤੀਸ	੩੪	(chaumtīs) چونتیس
35	੩੫	ਪੈਂਤੀ	੩੫	ਪੈਂਤੀਸ	੩੫	(paimtīs) پینتیس
36	੩੬	ਛੱਤੀ	੩੬	ਛਤਤੀਸ	੩੬	(chhattīs) چھتیس
37	੩੭	ਸੈਂਤੀ	੩੭	ਸੈਂਤੀਸ	੩੭	(saimtīs) سینتیس
38	੩੮	ਅੱਠਤੀ	੩੮	ਅਝਤੀਸ	੩੮	(artīs) ارٹیس
39	੩੯	ਉਨਤਾਲੀ	੩੯	ਤਨਤਾਲੀਸ	੩੯	(untālīs) انتالیس
40	੪੦	ਚਾਲੀ	੪੦	ਚਾਲੀਸ	੪੦	(chālīs) چالیس
41	੪੧	ਇਕਤਾਲੀ	੪੧	ਇਕਤਾਲੀਸ	੪੧	اکتالیس
42	੪੨	ਬਤਾਲੀ	੪੨	ਬਿਯਾਲੀਸ	੪੨	بیالیس
43	੪੩	ਤ੍ਰਿਤਾਲੀ	੪੩	ਤਿਯਾਲੀਸ	੪੩	تینتالیس
44	੪੪	ਚੁਤਾਲੀ	੪੪	ਚੌਵਾਲੀਸ	੪੪	چاولس
45	੪੫	ਪੈਤਾਲੀ	੪੫	ਪੈਂਤਾਲੀਸ	੪੫	پینتالیس
46	੪੬	ਛਿਆਲੀ	੪੬	ਛਿਯਾਲੀਸ	੪੬	چیالیس
47	੪੭	ਸਤਾਲੀ	੪੭	ਸੈਂਤਾਲੀਸ	੪੭	سینتالیس
48	੪੮	ਅਠਤਾਲੀ	੪੮	ਅਝਤਾਲੀਸ	੪੮	ارٹالیس
49	੪੯	ਉਣ੍ਹੱਜਾ	੪੯	ਤਨਚਾਸ	੪੯	انچاس
50	੫੦	ਪੰਜਾਹ	੫੦	ਪਚਾਸ	੫੦	پچاس
51	੫੧	ਇਕਵੰਜਾ	੫੧	ਇਕਯਾਵਨ	੫੧	ایکیوان
52	੫੨	ਬਵੰਜਾ	੫੨	ਬਾਵਨ	੫੨	پچاس دو
53	੫੩	ਤ੍ਰਿਵੰਜਾ	੫੩	ਤਿਰੇਪਨ	੫੩	ترنگا
54	੫੪	ਚੁਰੰਜਾ	੫੪	ਚੌਵਨ	੫੪	چوان
55	੫੫	ਪਚਵੰਜਾ	੫੫	ਪਚਪਨ	੫੫	پچاس دو
56	੫੬	ਛਪੰਜਾ	੫੬	ਛਪਪਨ	੫੬	سپیش
57	੫੭	ਸਤਵੰਜਾ	੫੭	ਸਤ੍ਤਾਵਨ	੫੭	فضیلت

English	ਪੰਜਾਬੀ ਗਿਣਤੀ		ਹਿੰਦੀ ਗਿਣਤੀ		ਉਰਦੂ ਗਿਣਤੀ	
58	੫੮	ਅਠਵੀਜਾ	੫੮	ਅਠਾਬਨ	੫੮	بے حد
59	੫੯	ਉਨਾਂਹਠ	੫੯	ਤਨਸਠ	੫੯	اچھوت
60	੬੦	ਸੱਠ	੬੦	ਸਾਠ	੬੦	ساٹھ
61	੬੧	ਇਕਾਂਹਠ	੬੧	ਇਕਸਠ	੬੧	اکٹھ
62	੬੨	ਬਾਹਠ	੬੨	ਬਾਸਠ	੬੨	باستی
63	੬੩	ਤ੍ਰੇਹਠ	੬੩	ਤਿਰੇਸਠ	੬੩	تائرساٹھ
64	੬੪	ਚੌਹਠ	੬੪	ਚੌਂਸਠ	੬੪	سلسلہ
65	੬੫	ਪੈਹਠ	੬੫	ਪੈਂਸਠ	੬੫	پینسٹھ
66	੬੬	ਛਿਆਹਠ	੬੬	ਛਿਆਸਠ	੬੬	ساٹھ سکس
67	੬੭	ਸਤਾਂਹਠ	੬੭	ਸਤ੍ਰਸਠ	੬੭	حلق
68	੬੮	ਅਠਾਂਹਠ	੬੮	ਅਭ੍ਰਸਠ	੬੮	اڑسٹھ
69	੬੯	ਉੱਨਤਰ	੬੯	ਤਨਹਤਰ	੬੯	بہادر
70	੭੦	ਸੱਤਰ	੭੦	ਸਤ੍ਰਤਰ	੭੦	ستر
71	੭੧	ਇਕੱਤਰ	੭੧	ਇਕਹਤਰ	੭੧	وردی
72	੭੨	ਬਹੱਤਰ	੭੨	ਬਹਤਰ	੭੨	بہتر
73	੭੩	ਤਿਹੱਤਰ	੭੩	ਤਿਹਤਰ	੭੩	تین گنا
74	੭੪	ਚੁਹੱਤਰ	੭੪	ਚੌਹਤਰ	੭੪	چہاتار
75	੭੫	ਪੰਝੱਤਰ	੭੫	ਪਿਚਹਤਰ	੭੫	پچ
76	੭੬	ਛਿਹੱਤਰ	੭੬	ਛਿਯਤਰ	੭੬	چتر
77	੭੭	ਸਤੱਤਰ	੭੭	ਸਤ੍ਰਤਰ	੭੭	ستر
78	੭੮	ਅਠੱਤਰ	੭੮	ਅਠਹਤਰ	੭੮	اٹھارہ
79	੭੯	ਉਣਾਸੀ	੭੯	ਤਨਯਾਸੀ	੭੯	بہادر
80	੮੦	ਅੱਸੀ	੮੦	ਅਸ਼ਸੀ	੮੦	اسی
81	੮੧	ਇਕਿਆਸੀ	੮੧	ਇਕਯਾਸੀ	੮੧	اکیسی
82	੮੨	ਬਿਆਸੀ	੮੨	ਬਿਯਾਸੀ	੮੨	بیااسی
83	੮੩	ਤ੍ਰਿਆਸੀ	੮੩	ਤਿਰਾਸੀ	੮੩	تراسی
84	੮੪	ਚੌਰਾਸੀ	੮੪	ਚੌਰਾਸੀ	੮੪	چورسی
85	੮੫	ਪੰਜਾਸੀ	੮੫	ਪਿਚਯਾਸੀ	੮੫	پشواسی
86	੮੬	ਛਿਆਸੀ	੮੬	ਛਿਯਾਸੀ	੮੬	چھیاسی
87	੮੭	ਸਤਾਸੀ	੮੭	ਸਤ੍ਰਾਸੀ	੮੭	نیک

English	ਪੰਜਾਬੀ ਗਿਣਤੀ		ਹਿੰਦੀ ਗਿਣਤੀ		ਉਰਦੂ ਗਿਣਤੀ	
88	੮੮	ਅਠਾਸੀ	੮੮	ਅਠਾਸੀ	੮੮	ايگل
89	੮੯	ਓਨਾਨਵੇਂ	੮੯	ਨਵਾਸੀ	੮੯	نواسی
90	੯੦	ਨੱਬੇ	੯੦	ਨਬੇ	੯੦	نوے
91	੯੧	ਇਕਾਨਵੇਂ	੯੧	ਫ਼ਕਯਾਨਵੇ	੯੧	اکانوے
92	੯੨	ਬਾਨਵੇਂ	੯੨	ਬਾਨਵੇ	੯੨	بین وے
93	੯੩	ਤ੍ਰਾਨਵੇਂ	੯੩	ਤਿਰਯਾਨਵੇ	੯੩	ترانوے
94	੯੪	ਚੁਰਾਨਵੇਂ	੯੪	ਚੌਰਾਨਵੇ	੯੪	چیران وے
95	੯੫	ਪਚਾਨਵੇਂ	੯੫	ਪਿਚਯਾਨਵੇ	੯੫	پچیان وے
96	੯੬	ਛਿਆਨਵੇਂ	੯੬	ਛਿਯਾਨਵੇ	੯੬	چھیانوے
97	੯੭	ਸਤਾਨਵੇਂ	੯੭	ਸਤਾਨਵੇ	੯੭	پائیدار
98	੯੮	ਅਠਾਨਵੇਂ	੯੮	ਅਠਾਨਵੇ	੯੮	اٹھانوے
99	੯੯	ਨੜਿੰਨਵੇਂ	੯੯	ਨਿਨਯਾਨਵੇ	੯੯	نانینو
100	੧੦੦	ਸੌ	੧੦੦	ਸੌ	੧੦੦	سو

